

# HAUSJÄRVI

TALOUSARVIO 2025

TALOUSSUUNNITELMA 2025–2027



## SISÄLLYS

<b>1. JOHDANTO .....</b>	<b>1</b>
<b>2. KUNTASTRATEGIA .....</b>	<b>2</b>
<b>3. YLEISPERUSTELUT.....</b>	<b>3</b>
3.1. KUNTATALOUDEN KEHITTYMINEN OSANA KANSANTALOUTTA .....	3
3.1.1. VALTION TOIMENPITEET .....	4
3.1.2. VEROTULOJEN JA VALTIONOSUUKSIEN VAIKUTUS KUNTATALOUTEEN .....	4
3.1.3. KUNTIEN TULOT, MENOT JA LAINAKANTA.....	5
3.2. KUNNAN TALOUSARVION LÄHTÖKOHDAT.....	6
3.2.1. VÄESTÖMUUTOKSET .....	6
3.2.2. TYÖPAIKAT JA TYÖLLISYYS .....	7
3.2.3. TALOUSARVIO JA TALOUSARVION TASAPAINO.....	8
3.3. HENKILÖSTÖ.....	10
3.3.1. HENKILÖSTMÄÄRÄ.....	10
3.3.2. HENKILÖSTÖEDUT .....	11
3.3.3. HENKILÖSTÖKULUT.....	11
<b>4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS SEKÄ TILIVELVOLLISET .....</b>	<b>12</b>
4.1.1. TILIVELVOLLISET VUONNA 2025 .....	13
<b>5. TULOSLASKELMA.....</b>	<b>14</b>
5.1. YLEISPERUSTELUT .....	14
5.2. TULOSLASKELMA JA TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT.....	15
5.3. TOIMINTATULOT JA -MENOT SEKÄ TOIMINTAKATE .....	16
5.3.1. YLEISTÄ .....	16
5.3.2. TE-UUDISTUS.....	16
5.3.3. KIINTEISTÖJEN TILAVUOKRATUOTOT .....	16
5.3.4. LEASINGRAHOITUS .....	17
5.3.5. HAUSJÄRVEN MONITOIMIHALLI .....	19
5.3.6. VYÖRYTYSERÄT JA SISÄISET ERÄT .....	19
5.3.7. SUUNNITELMAVUOSIEN TOIMINTAMENOT JA -TULOT.....	19
5.4. VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET .....	20
5.4.1. VEROTULOT.....	20
5.4.2. VALTIONOSUUDET .....	20
5.4.3. KOTIKUNTAKORVAUKSET .....	21
<b>6. RAHOITUSOSA.....</b>	<b>22</b>
6.1. RAHOITUSLASKELMA.....	22
6.2. LAINAKANTA JA SEN MUUTOKSET.....	23
6.3. INVESTOINTIMENOT.....	23
<b>7. KÄYTTÖTALOUSOSA .....</b>	<b>25</b>
7.1. VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT TOIMIALOITTAIN .....	25
7.2. KUNNANVALTUUSTO.....	27
7.3. KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	28
7.4. TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	29
7.5. KUNNANHALLITUS .....	30
7.5.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ.....	30
7.5.2. KUNNANHALLITUS JA YLIN JOHTO .....	32
7.5.3. KUNTIEN YHTEISTOIMINTA .....	33

---

7.6. HALLINTOPALVELUT -PALVELUKESKUS.....	34
7.6.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ.....	34
7.6.2. KESKITETTY HENKILÖSTÖHALLINTO.....	36
7.6.3. HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT.....	37
7.6.4. RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT.....	39
7.7. ELINVOIMAPALVELUT -PALVELUKESKUS.....	40
7.7.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ.....	40
7.7.2. ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN.....	41
7.7.3. YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA.....	42
7.8. SIVISTYSLAUTAKUNTA.....	44
7.8.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ.....	44
7.8.2. SIVISTYKSEN HALLINTOPALVELUT.....	45
7.8.3. VARHAISKASVATUS.....	46
7.8.4. PERUSKOULUT.....	47
7.8.5. TOISEN ASTEEN KOULUTUS.....	48
7.8.6. HYVINVOINTIPALVELUT.....	49
7.8.7. KIRJASTOTOIMI.....	51
7.8.8. KANSALAIPOISTO.....	52
7.9. TEKNINEN LAUTAKUNTA.....	53
7.9.1. TOIMIELIN YHTEENSÄ.....	53
7.9.2. TEKNISET HALLINTOPALVELUT.....	55
7.9.3. YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT.....	57
7.9.4. TILAPALVELU.....	58
7.9.5. VESIHUOLTOLAITOS.....	59
<b>8. INVESTOINTISUUNNITELMA 2024–2026.....</b>	<b>60</b>
<b>9. TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEURANTA.....</b>	<b>65</b>
<b>10. TOIMINNALLISESTI TÄRKEIDEN YHTEISÖJEN TAVOITTEITA.....</b>	<b>66</b>
<b>11. LIITTEET.....</b>	<b>67</b>
11.1. HAUSJÄRVEN KUNNAN HALLINTO-ORGANISAATIO VUONNA 2025.....	67
11.2. TUNNUSLUKUJEN MÄÄRITELMIÄ.....	68
11.3. YHTEENVETO TOIMIALOJEN STRATEGISISTA VUOSITAVOITTEISTA.....	70

---

## 1. JOHDANTO

Kuntalain 110 §:ssä on säädökset kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta:

*”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.*

*Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.*

*Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.*

*Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.”*

Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto (hallintosääntö 135§).

Hausjärven kunnan taloussuunnitelma on tehty kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi.

Talousarviota ja -suunnitelmaa on käsitelty toimielimissä kevään ja syksyn kuluessa. Johtoryhmä aloitti talousarviovalmistelun toukokuussa. Valtuusto piti talousarvioseminaarin toukokuussa ja kunnanhallitus antoi toimialoille valmisteluohjeet ja talousarvioraamin kesäkuussa. Lautakunnat ovat käsitelleet talousarviota eri valmisteluvaiheissa. Toimielinten talousarviovalmistelu keskityi aiempien vuosien tapaan elo-syyskuuhun, jonka jälkeen lautakunnat käsitelivät talousarvioesityksiä syys-lokakuussa. Kunnanjohtajan esitys muodostettiin lautakuntien esityksien perusteella. Kunnanhallitus ja kunnanvaltuusto ovat käsitelleet strategisia tavoitteita kokouksissaan syksyn aikana. Kunnanjohtajan talousarvioesitystä käsiteltiin lokakuun valtuustoseminaarissa. Kunnanhallitus käsiteli alustavaa talousarviota 28.10.2024 kokouksessaan. Kunnanvaltuusto teki päätöksen vuoden 2025 veroprosenteista kokouksessaan 4.11.2024. Talousarvion ja -suunnitelman osalta lopulliset päätökset tehdään kunnanhallituksessa 18.11.2024 ja kunnanvaltuustossa 25.11.2024.

## 2. KUNTASTRATEGIA

Kuntastrategia perustuu Kuntalain 37 §:n mukaisesti arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien hoitamiseen.

Hausjärvi on maakunnallisesti varteenotettava vaihtoehto yritys- ja asuinpaikkana. Monipuolinen tonttitarjonta ja neljä elinvoimaista taajamaa mahdollistavat luonnonläheisen ja turvallisen asumisen edellytykset. Hyvä saavutettavuus luo erinomaiset edellytykset työllistymiselle ja yrittämiselle.

Tämän kuntastrategian keskiössä on kunnan perustehtävien hoitaminen ja palvelujen tuottaminen. Toiminta-ajatuksemme nojaa kunnan vahvuuksiin kehittyvänä asuinpaikkana. Hausjärven kunta tarjoaa luonnonläheistä, kylämäistä ja turvallista asumista monipuolisten kulkuyhteyksien ja riittävien lähipalveluiden äärellä. Haluamme painottaa jokaisen kuntalaisen osallistumista ja aktiivisuutta oman tulevaisuutensa rakentamisessa. Hausjärvi on hyvä paikka asua ja tehdä töitä.

Visiomme on olla ihmisläheinen **ja palveluvoimainen kunta**. Tämä edellyttää kunnan virkamiesjohtolta ja kuntapäätäjiltä sekä osallistuvaa vuoropuhelua kuntalaisten kanssa päätöksenteon valmistelussa ja toimeenpanossa. Palveluvoimaisuuden takaavat hyvät ja toimivat kunnan järjestämät palvelut.

Arvomme ovat: **Ihmisläheisyys, turvallisuus ja aktiivisuus.**

Me olemme: **Kehittyvä kunta**

Meillä: **Me tarjoamme mahdollisuuden hyvään elämään**

Ja lopulta: **Me teemme Hausjärven - Kaikki tekemään yhdessä!**

Me yhdessä luomme kehittyvän ja aktiivisen kunnan. Hyvinvoivat työntekijät tuottavat toimivia palveluita tyytyväisille kunnan asukkaille. Arvojen kautta toimimalla luomme ihmisläheistä ja turvallista asuinkuntaa, jossa aktiivisuuden kautta saadaan aikaan uusia ideoita ja kehitystä tulevaisuudessa.

Toimialasta vastaava toimielin hyväksyy toimenpiteet ja tavoitteet sekä tarvittaessa erilliset toteuttamissuunnitelmat valtuuston asettamien strategisten päämäärien ja strategian osa-alueiden saavuttamiseksi.

Keskeisimmät kunnan toimintaa ohjaavat ja strategiaa täydentävät ohjelmat ovat elinvoimaohjelma, hyvinvointikertomus, kaavoitusohjelma sekä henkilöstöohjelma. Kuntastrategiaa toteutetaan talousarvion kautta määrittämällä vuosittaiset toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntastrategian toteutumista arvioidaan vuosittain osana tilinpäätöstä ja puolivuosisikatsausta.

Talousarvioon on sisällytetty tuloarvioiden ja määrärahojen kaltaisten taloudellisten tavoitteiden lisäksi strategiaan perustuvia toiminnallisia tavoitteita. Toiminnalliset tavoitteet on esitetty talousarviokirjassa.

Uusi valtuustokausi alkaa 1.6.2025, jonka jälkeen uuden kuntastrategian laadinta aloitetaan.

### 3. YLEISPERUSTELUT

#### 3.1. Kuntatalouden kehittyminen osana kansantaloutta

Vuositasolla bruttokansantuote (BKT) kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026, vaikka julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus vähentävätkin kohtimaista kysyntää ja nostavat hintoja.

Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, korkomenojen kasvun sekä varautumismenojen kasvun takia. Alijäämä kuitenkin alkaa parantua hitaasti myöhemmin, kun talous toipuu ja sopeutustoimet alkavat vaikuttaa täysipainoisesti. Tänä vuonna julkisen talouden alijäämä syvenee edelleen yltäen 3,7 prosenttiin BKT:sta. Alijäämät syvenevät, kun heikko suhdannetilanne jatkuu, verotulojen kasvu on vaimeaa ja sosiaaliturvamaksujen tuotot supistuvat. Syyskuun alussa voimaan tullut arvonlisäveron korotus kasvattaa verotuloja, mutta menoja lisäävät kulutusmenojen sekä korko- ja eläkemenojen kasvu. Hallituksen päättämät sopeutustoimet alkavat parantaa julkisen talouden tilannetta, mutta eivät vielä käännä kehityksen suuntaa. Työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen heikentää entisestään julkisen talouden rahoitusasemaa.

Julkisyhteisöjen velka kasvoi 76,6 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2023, ja vuonna 2024 sen odotetaan nousevan yli 80 prosenttiin. Velan nopea kasvu vuonna 2024 johtuu pääasiassa valtion- ja paikallishallinnon alijäämistä sekä heikosta suhdannetilanteesta. Myös ARA-korkotukilainojen lisääntyminen kasvattaa julkista velkaa laskennallisesti. Vuonna 2025 velkasuhteen kasvu hidastuu, kun säästötoimet tulevat voimaan ja taloustilanne paranee. Tämän jälkeen velkasuhteen kasvu hidastuu edelleen ja velkasuhde on ennustejakson lopussa noin 86 prosenttia.

Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos väestöennusteen mukainen demografiakehitys jatkuu ennustetun kaltaisena. Jatkuva epätasapaino painelaskelmassa tulojen ja menojen välillä osoittaa tarvetta menojen sopeutustoimenpiteille ja veronkorotuksille. Jatkovuosien ennakoitavuutta kuitenkin helpottavat sivistystoimen palvelutarpeen lasku ja pienenevät investointitarpeet varsinkin pienempien kuntakokoryhmien talouteen. Investointien ja palvelutarpeen ennakoivan suunnittelun tarve korostuu jatkossa sopeutusmahdollisuuksien siirtyessä enemmän veroprosentin korotuksiin. Pienimpien kuntakokoryhmien osalta tilanne voi olla haastava, sillä monissa pienissä kunnissa kunnallisveroprosentit ovat jo korkeampia ja yksikkötuotot matalampia.

Palkkamenoja kasvattavat niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla palkankorotukset.

Kuntatalouden painelaskelman (julkaistu 23.09.2024) mukaan kuntien toimintakatteen alijäämä kasvaa vuonna 2025 noin 11,8% ja vuonna 2026 3,7%. Näitä kompensoivat verotulojen ja valtionosuuksien kasvu.

### 3.1.1. Valtion toimenpiteet

Kuntatalousohjelma vuodelle 2025 on julkaistu 23.9.2024. Kuntatalousohjelman tarkoituksena on arvioida kuntatalouden tilaa ja kuntien mahdollisuuksia selvitä peruspalvelujen järjestämisestä talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnitelman mukaisilla toimenpiteillä.

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitain kuntien tehtäviä ja velvoitteita poistetaan. Hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus vahvistaa kuntataloutta noin 270 milj. eurolla vuonna 2025 vuoteen 2024 verrattuna. Vuoden 2025 talousarvioesityksessä kuntataloutta vahvistaa 277 milj. euron valtionosuuslisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia.

Hallitusohjelmassa kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys myös vuonna 2025. Lisäksi kuntien valtionosuuksiin kohdistuu noin 20 milj. euron säästö, koska kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisen toimenpidekokonaisuus on jäämässä keväällä 2024 hallituksen linjaamasta tavoitteesta. Myös kuntien saamia laskennallisia korvauksia kotoutumisesta ehdotetaan laskettavaksi vuonna 2025. Sosiaaliturvaetuuksien indeksijäädätyksillä ja säästöillä on erisuuntaisia vaikutuksia kuntatalouteen. Ne vähentävät suoraan kuntien menoja, mutta lisäävät toisaalta toimeentulotuen tarvetta ja pienentävät verokertymää. Pidemmällä aikavälillä toimien arvioidaan lisäävän työllisyyttä, mikä puolestaan lisääisi kuntien verotuloja.

Kuntien valtionosuudet kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Valtionosuuksien kasvu jää TE-uudistuksen lisärahoitusta pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti vuosina 2025–2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen. Lisäksi verotulomenetysten korvausten vähennys pienentää valtionosuuksia vuonna 2025, tosin verotulot kasvavat vastaavasti.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde. Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä.

### 3.1.2. Verotulojen ja valtionosuuksien vaikutus kuntatalouteen

Valtionosuuden kasvua selittävät ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevat TE-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus. Uudistusten yhteydessä valtionosuuteen tehtävät siirrot ovat yhteensä noin 874 milj. euroa, josta TE- ja kotoutumispalveluihin liittyvät siirrot ovat noin 658 milj. euroa ja työttömyysetuuksien laajenevaan rahoitusvastuuseen liittyvät siirrot noin 216 milj. euroa. Valtionosuutta kasvattaa myös indeksikorotus, joka on 3,4 prosenttia ja josta aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 86 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelu-

jen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään kuitenkin yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024–2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta noin 25 milj. euroa.

Vuonna 2025 verotulomenetysten korvaukset ovat yhteensä 540,5 milj. euroa. Valtion vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna korvausten määrä laskee lähes 300 milj. eurolla. Korvausten pieneminen johtuu ennen kaikkea hallituksen keväällä 2024 tekemästä päätöksestä, jonka mukaan tulosta tehtävä ansiotulovähennys poistetaan ja sitä vastaavasti kasvatetaan ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Muutos kaventaa hallitusohjelman mukaisesti kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien välistä eroa. Toimenpide lisää kuntien verotuloja 338 milj. eurolla, mutta toteutetaan voimaantulohetkellä kustannusneutraalisti siten, että kuntien verotulomenetysten korvauksia vähennetään kuntien verotulojen kasvua vastaavasti.

Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan. Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käypiä arvoja. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelman mukaan asiaa koskeva hallituksen esitys on suunniteltu annettavaksi syksyllä 2024.

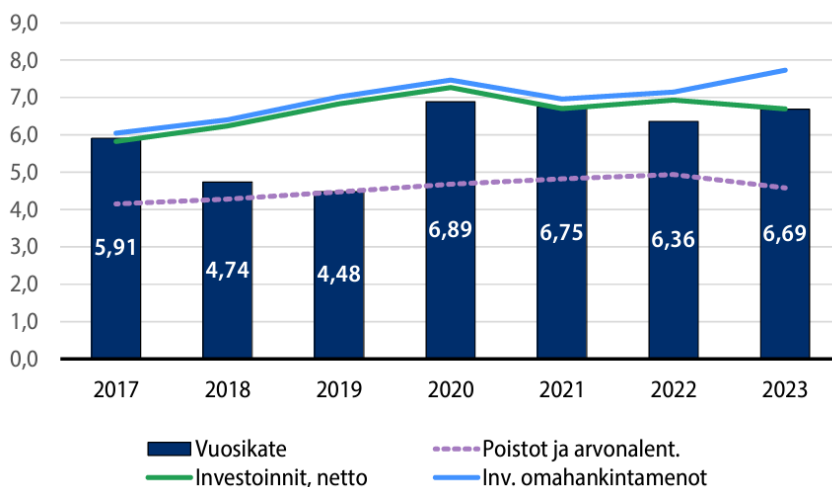
### 3.1.3. Kuntien tulot, menot ja lainakanta

Vuoden 2023 tilinpäätöstietojen mukaan tilikauden tulos kasvoi edellisvuoteen verrattuna lähes 0,5 mrd eurolla, ollen noin 1,75 mrd euroa. Kuntien vuosikate riitti jälleen kattamaan poistot ja nettoinvestoinnit vuonna 2023. Sote-uudistus vaikeuttaa tunnuslukujen vertailua edellisiin vuosiin.

Kuntasektorin lainamäärä väheni edellisen vuoden tapaan vuonna 2023. Jatkossa lainamäärä kääntyy taas kasvuun.

Taulukko 1. Kuntakonsernien vuosikatteen riittävyys poistoihin ja investointeihin

(lähde Kuntatalousohjelma 2024)



Sote-uudistuksen vaikutus ei näkynyt kuntien verotuloissa täysimääräisesti vielä vuonna 2023, joka nosti kuntien ylijäämiä vuonna 2023. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan palaavan vuosina 2024-2026 negatiiviseen tasoon.



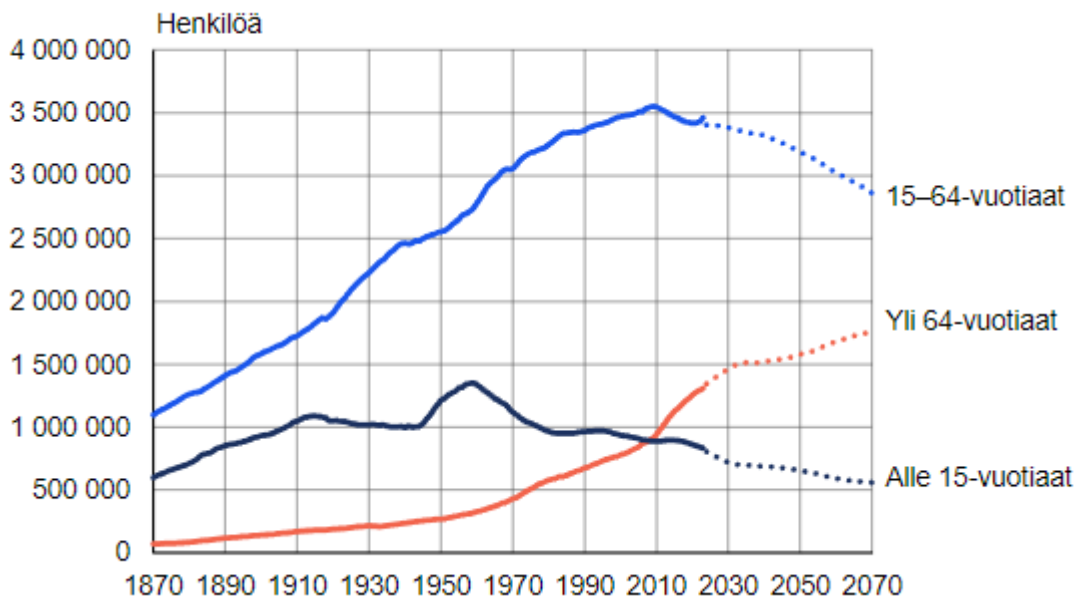
## 3.2. Kunnan talousarvion lähtökohdat

### 3.2.1. Väestömuutokset

Tilastokeskuksen väestöennusteen perusteella vuosi 2028 tulee olemaan kahdeksas vuosi peräkkäin, kun Suomessa kuolee ihmisiä enemmän kuin syntyy. Tuoreimman väestöennusteen (9/2024) mukaan nettomaahanmuutto ylläpitäisi väkiluvun kasvua siten, että Suomen väkiluku nousisi 6,5 miljoonaan henkilöön vuoteen 2070 mennessä. Ennuste eroaa merkittävästi edellisvuosien ennusteesta, jossa väkiluvun ennustettiin kääntyvän laskuun jo 2036 jälkeen.

Oheisesta kuvaajasta näkyy alle 15-vuotiaiden ja 15-64 -vuotiaiden määrän vähenemisen ennuste. 9/2024 ennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden määrä olisi vuoden 2070 lopussa noin 130 000 nykyistä pienempi. Työikäisen väestön huoltosuhteen heikkenemisen arvioidaan lykkääntyvän uusimman ennusteen mukaan maahanmuuton ansiosta.

**TAULUKKO 1 VÄESTÖ JA VÄESTÖENNUSTE IKÄRYHMITÄIN. TILASTOKESKUS 26.4.2024.**



Hämeen Liiton Kanta-Hämeen elinvoiman tilannekuvan mukaan (päivitetty 12.6.2024) Kanta-Hämeen alueen syntyvyyden romahtaminen haastaa väestökehityksen. Kanta-Hämeen väestömäärän ylläpitäminen edellyttää maan sisäistä ja kansainvälistä muuttovoittoa.

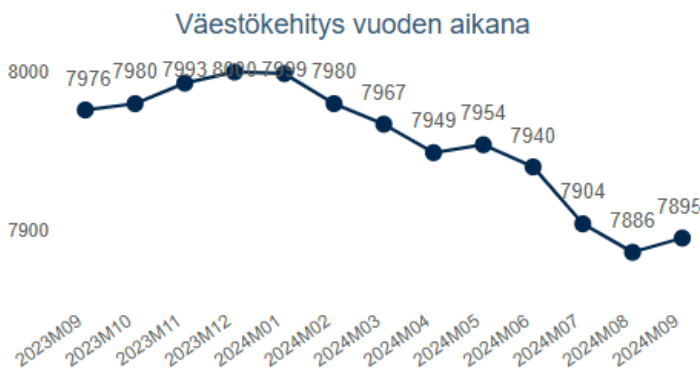
Kuntien tuloverot ovat riippuvaisia kunnan väestön määrästä. Hausjärven uusi kuntastrategia keskittyy monelta osin positiivisen väestönkehityksen aikaansaamiseen. Väestömuutoksia seurataan tarkasti ja analysoidaan niiden vaikutusta palveluverkkoon ja eri toimintoihin. Huoltosuhteen muutokset aiheuttavat väistämättä haasteita myös kuntataloudelle.

Taulukko 2 Kuntaliiton verotulojen ennustekehikko, Hausjärvi 9/2024

KUNNALLISVERON VEROPOHJA						
	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
<b>VÄESTÖ ikäryhmittäin, 31.12.</b>						
0 - 18 vuotiaat	1 709	1 659	1 607	1 559	1 515	1 467
Muutos %	-3,6	-2,9	-3,2	-3,0	-2,8	-3,1
19 - 64 vuotiaat	4 396	4 400	4 317	4 266	4 207	4 153
Muutos %	-2,0	0,1	-1,9	-1,2	-1,4	-1,3
+ 65 vuotiaat	1 926	1 939	1 987	2 006	2 036	2 069
Muutos %	2,3	0,7	2,5	1,0	1,5	1,6
<b>Asukasluku vuoden lopussa</b>	<b>8 031</b>	<b>7 998</b>	<b>7 911</b>	<b>7 832</b>	<b>7 758</b>	<b>7 690</b>
Muutos %	-1,4	-0,4	-1,1	-1,0	-0,9	-0,9

Lähde: Kuntakohtainen veroennustekehikko, Kuntaliitto 9/2024

Kanta-Hämeen elinvoimakatsauksen mukaan (päivätty 24.10.2024) Hausjärven kunnan väestökehitys 9/2023-9/2024 on ollut kohtuullisen voimakkaasti laskusuuntainen toukokuusta 2024 asti. Tuoreimman Tilastokeskuksen väestön ennakkotilaston mukaan Hausjärven väestömäärä 9/2024 on 7 895 asukasta.



### 3.2.2. Työpaikat ja työllisyys

Hämeen ELY-keskuksen mukaan työttömien työnhakijoiden kokonaismäärä TE-toimistossa kasvoi vuoden takaisesta syyskuusta Kanta-Hämeen maakunnan yhdeksässä kunnassa yhdestätoista.

Hausjärvellä oli syyskuun lopun työllisyyskatsauksen mukaan Hämeen 5. alhaisin työttömyysaste. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hausjärvellä 6,9%, kun Kanta-Hämeessä prosentti oli 9,2 %. Vuotta aiemmin työttömien osuus työvoimasta oli Hausjärvellä 6,0 %.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Kanta-Hämeen kunnista korkein Forssassa (12,0 %), Riihimäellä (10,7 %) ja Hämeenlinnassa (10,0 %) ja matalin Lopella (6,2%) ja Hattulassa (6,4 %).

Lukumääräisesti työttömiä työnhakijoita (ml. lomautetut) oli syyskuun 2024 lopussa Hausjärvellä 265, kun edellisen vuoden vastaavana ajankohtana työttömiä työnhakijoita oli 232.

Taulukko 3 Työttömien osuus (%) työvoimasta kuukauden lopussa

KUNTA	9/2022				MUUTOS			
	9/2024	9/2023	9/2021	9/2020	9/23–9/24	9/22–9/23	9/21–9/22	
Hattula	6,4	5,1	4,7	6,3	7,4	1,3	0,4	-1,6
Hämeenlinna	10,0	9,7	9,3	11,0	11,4	0,3	0,4	-1,7
Janakkala	7,0	7,8	7,4	8,5	9,5	-0,8	0,4	-1,1
Forssa	12,0	11,7	9,4	11,2	12,2	0,3	2,3	-1,8
Humppila	9,3	8,2	9,0	11,6	10,5	1,1	-0,8	-2,6
Jokioinen	6,6	6,6	5,9	6,2	7,7	0,0	0,7	-0,3
Tammela	6,5	6,1	6,0	7,1	7,4	0,4	0,1	-1,1
Ypäjä	8,6	7,2	7,3	8,5	9,2	1,4	-0,1	-1,2
Hausjärvi	6,9	6,0	6,1	6,8	6,8	0,9	-0,1	-0,7
Loppi	6,2	4,8	4,9	5,6	6,4	1,4	-0,1	-0,7
Riihimäki	10,7	9,0	8,6	9,4	10,0	1,7	0,4	-0,8

Lähde: TEM työnvälitystilastot, muokattu

Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta sen ennustetaan kasvavan vuodesta 2025 lähtien kysynnän kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Vuoteen 2026 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysasteen ennustetaan nousevan 74,1 prosenttiin ja työttömyysasteen laskevan 7,2 prosenttiin.

### 3.2.3. Talousarvio ja talousarvion tasapaino

Strategian mukaisesti talousarviolla pyritään takaamaan kunnan toimivat palvelut.

Vuonna 2020 tehtiin palveluverkkoselvitykset koulujen ja varhaiskasvatuksen osalta, joita on hyödynnetty talousarviovalmistelussa. Henkilöstömäärissä huomioidaan lapsimäärän väheneminen. Vuonna 2023 tehtiin kiinteistöstrategia. Talouden sopeuttamista tehdään kiinteistöstrategian toimeenpano-ohjelman mukaisesti tulevina vuosina.

Vuoden 2025 tulos tulee olemaan kunnallisveron veronkorotuksen jälkeen 0 euroa. Taloudellista tasapainoa tarvitaan tuleviin huoltosuhteen aikaansaamiin muutoksiin ja investointitarpeisiin. Taloussuunnitteluvuoden 2026 arvioidaan olevan 0 euroa ja vuoden 2027 jonkin verran ylijäämäinen.

Ulkoiset toimintatuotot kasvavat vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon nähden noin 10,5% ja ulkoiset toimintakulut kasvavat noin 7,9%. Verotulot kasvavat noin 9,4% edellisvuoden talousarviosta ja valtionosuudet kasvavat noin 4,9%. Vuodesta 2025 alkaen toimintakuluissa (kuluarvion kasvu 1,06 miljoonaa euroa) ja valtionosuuksissa on huomioitu TE-2025 –uudistus, joka toisaalta nostaa valtionosuuksia, mutta vastaavasti lisää kuluja.

Toimintatuottoarviossa suurin muutos koskee metsän myyntituottojen määräaikaista kasvua vuodelle 2024 ja 2025 sekä esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaustuottojen kasvua. Toimintatuottoarviossa on huomioitu vesi- ja jätevesituottojen maksutaksan 1.1.2025 korotus (käyttökulujen korotus 4,2 % ja perusmaksujen korotus 7,2 %).

Kunnan palkkamenoja kasvattavat erityisesti henkilöstölisäykset ja kunta-alan palkankorotukset. Ansiotason nousuun on varauduttu vuoden 2025 talousarviossa 1,8%:lla elokuun 2024 palkkatasoon nähden.

Toimintakulujen osalta kasvua on TE-uudistuksen ja henkilöstökulujen lisäksi myös lämmityskuluarviossa (0,11 milj. euroa) varhaiskasvatuksen palvelusetelikuluissa (0,26 milj. euroa). Loput Oitin koulun siirtotilojen kuluista jäävät pois, kun vuokrasopimus päättyi 30.6.2024.

Verotulot on arvioitu talousarvioon Kuntaliiton 9/2024 tasoon ja valtionosuudet lähes Kuntaliiton ja VM:n 9-10/2024 arviotasolle.

Kunnan taseessa on ylijäämää aikaisemmilta tilikausilta noin 11,03 milj. euroa. Vuoden 2024 alkuperäinen talousarvio on 0,32 miljoonaa euroa alijäämäinen, mutta testamentattu 1,3 miljoonan euron omaisuus nostaa muutetun talousarvion 1 02 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Investointitarpeet kasvattavat kunnan lainakantaa. Vuoden 2025 merkittävin investointipanos koskee Hausjärven monitoimihallia.

Talousarvion keskeiset tuloperusteet on vahvistettu kunnanvaltuustossa 4.11.2024 seuraavasti:

tuloveroprosentti vuodelle 2025 on 9,3 %

kiinteistöveroprosentit on vahvistettu seuraaviksi:

maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %

yleinen kiinteistöveroprosentti 1,25 %

vakituiset asuinrakennukset 0,45 %

muut asuinrakennukset 1,05 %

yleishyödylliset yhteisöt 0,50 %

rakentamaton rakennuspaikka 4,00 %

voimalaitosrakennukset 3,10 %

Verojen tilityserien arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton veroennustekehikkoa. Valtionosuudet on arvioitu VM:n valtionosuusennusteiden ja Kuntaliiton julkaiseman valtionosuuslaskurin avulla.

Suunnitelmavuosien 2026-2027 tuottojen ja kulujen kehitysarviota on kuvattu kappaleessa 5.6.3.

## HAUSJÄRVI-KONSERNI

Hausjärven Talo Oy:n vuonna 2022 tapahtuneen purkamisen jälkeen kunnan tytäryhteisönä on enää Hausjärven vammaissäätiö. Kunnanhallitus on esittänyt 27.3.2023 (59§) säätiön hallitukselle, että jatkossa hyvinvointialue saisi nimittää kolme viidestä säätiön hallituksen jäsenestä sekä puheenjohtajan, jolloin säätiö ei olisi enää osa Hausjärvi-konsernia. Säätiö ei ole kuitenkaan toistaiseksi muuttanut sääntöjään tältä osin. Lisäksi Hausjärvi omistaa kuntayhtymäosuuksia Hämeen Liitosta. Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisveloitteen johdosta Hausjärven on perustettava uusi tytäryhtiö, jolle sote-kiinteistöt on suunniteltu siirrettävän apporttina, mikäli niitä ei saada myytyä.

Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän purkutoimet ovat jatkuneet vielä vuonna 2024. Suurin osa purkutilityksistä saatiin vuonna 2023. Lisäksi vuodelle 2024 on kohdistunut tilityksiä noin 0,3 miljoonaa euroa, kun Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa sovittiin avoimista asioista. Hausjärven kunnanvaltuuston 20.5.2024 päätöksen mukaisesti Hausjärven kunta edellyttää Riihimäen kaupungin tilittävän Hausjärven kunnalle peruspääoma-osuuksien mukaisen osuuden Riihimäen kaupungin saamasta vuokratulosta koskien Penttilänkadun kiin-

teistön remonttikuluja, jotka sisältyivät Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän taaseen saataviin ajanhetkellä 31.12.2022. Kyseisen erän (kokonaissumma noin 0,1 milj. Euroa) tilitykset eivät ole vielä käynnistyneet. Asiaa edistetään valtuuston päätöksen mukaisesti.

### 3.3. Henkilöstö

#### 3.3.1. Henkilöstömäärä

Vuoden 2025 talousarvio sisältää seuraavat muutokset:

Vakituiseen henkilöstöön liittyvät muutokset:

vuonna 2024 perustetut vakanssit huomioimaan 100 %:sti vuoden 2025 talousarviossa (sivistystoimi / erityisluokanopettaja x 2, koulunkäynninohjaaja x 2 ja liikunnanohjaaja).

Uudet vakanssit:

Vuoden 2025 talousarviossa perustetaan Hallintopalvelut –palvelukeskukseen hallintopäällikön virka 1.1.2025 lukien, jonka kelpoisuusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto. Viran tarkempi tehtäväkuvaus määritellään viran auki julistamisessa.

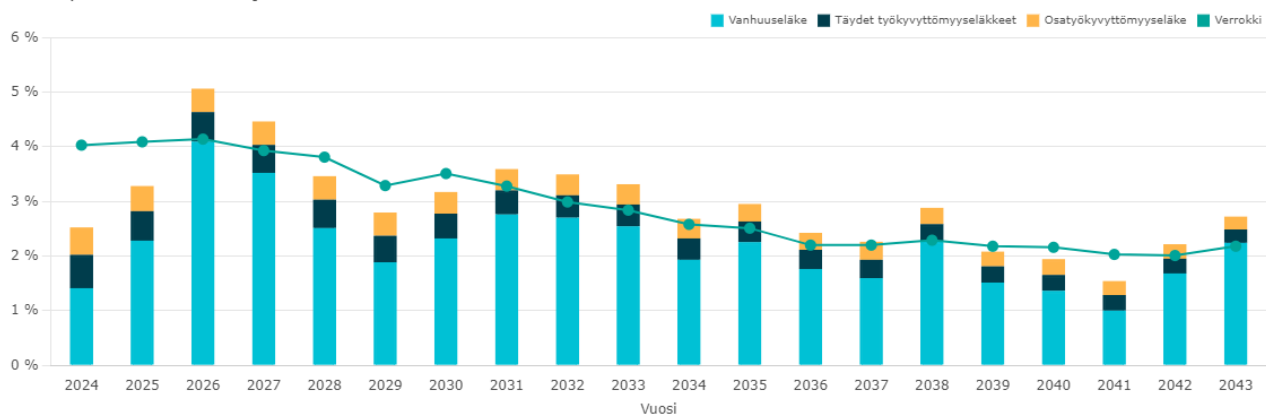
Sivistystoimelle eikä tekniselle toimelle ei esitetään uusia vakansseja vuodelle 2025

Päätyvät vakanssit:

- neljän määräaikaisen opettajan ja yhden ohjaajan työt päättyvät 31.7.2025 (*vähennys vuodelle 2025 1,6 htv:tä, vähennys vuodelle 2026 2,4 htv:tä*)
- Riihimäen kanssa tehty vesihuollon sopimus pienentää vesilaitoksen henkilökuntaa kahdella työntekijällä. Talousarviossa muutos on kustannusneutraali, koska palvelut ostetaan Riihimäen Vedeltä 1.1.2025 eteenpäin.

Hausjärven kunnan henkilöstömäärä on vuoden 2024 aikana ollut keskimäärin 270, henkilötyövuosiksi muutettuna luku on 267 (arvio) ja henkilöstön keski-ikä on 47.6 vuotta (arvio).

Eläköitymisennuste eläkelajeittain



Taulukko 5 Hausjärven kunnan eläköitymisennuste Kevan Avaintiedot -palvelun mukaan ([Eläkkeet · Keva Avaintiedot](#))

Ennusteessa kuvataan vakuutettujen arvioitu eläköityminen eläkelajin mukaan. Ennuste perustuu vuoden 2023 maaliskuun lopussa vakuutettuna olleiden työ- ja virkasuhteisten tilanteeseen sekä vuoden 2023 alun organisaatiotilanteeseen. Ennusteessa on huomioitu vanhuus-, työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät henkilöt. Vanhuuseläkkeet sisältävät varhennetut vanhuuseläkkeet. Täydet työkyvyttömyyseläkkeet sisältävät täydet kuntoutustuet ja työuraeläkkeet. Osatyökyvyttömyyseläkkeet sisältävät osakuntoutustuet. Vuoden 2017 eläkeuudistuksesta johtuen alimmat eläkeiät nousevat syntymävuoden mukaan portaittain. ([www.keva.fi](http://www.keva.fi))

### 3.3.2. Henkilöstöedut

Kunnan henkilöstöetuja mitattiin vuoden 2023 lopussa ja arvostetuimmaksi nousi Smartum-etu. Etu on ollut vuonna 2024 arvoltaan 200€ ja se mahdollistaa käytön niin liikuntaan, kulttuuriin kuin hierontaan. Vuonna 2025 selvitetään myös mahdollisuutta yhdistää lounasetu sähköiseen palveluun (esim. Epassi), jolloin henkilökunta voisi entistä helpommin käyttää kunnan tarjoamia henkilöstöetuja. Toiseksi arvostetuin etu oli palvelusvuosietu ja kolmantena Valkjärven mökin vuokrausmahdollisuus.

Henkilöstön arvostamiseen ja etuihin saatiin syksyn 2023 henkilöstökyselyssä hyviä ehdotuksia, joista vuonna 2024 toteutettiin uutena asiana yhteinen teatteriesitys henkilöstölle sekä valtuutetuille paikalliseen teatteriin tai kesäteatteriin. Vuodelle 2025 suunnitellaan toimenpiteitä henkilöstön toiveita kuunnellen ja taloudellista tilannetta arvioiden.

Myös henkilöstön mahdollisuutta hyödyntää koulujen liikuntasaleja omien liikuntavuorojen käyttöön pidetään kannatettavana ja niitä on edistetty. Henkilöstökysely toteutetaan taas vuoden 2025 syksyllä. Henkilöstölähtöinen kehittäminen on otettu aktiivisemmin ja johdonmukaisesti käyttöön kaikilla toimialoilla.

### 3.3.3. Henkilöstökulut

Henkilöstökuluihin on vuonna 2024 varattu noin 14,6 miljoonaa euroa. Palkkasidonnaisten henkilöstösivukulujen arvioidaan vuonna 2024 olevan 23,53% KUEL-palkkojen osalta ja 23,30% VAEL-palkkojen osalta, kun myös tasausmaksu on sisällytetty prosentuaalisesti osaksi sivukuluja.

Talousarvioon on sisällytetty vuoden 2025 osalta 1,8% palkankorotuksia elokuun 2024 tasoon nähden. Nykyiset kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Talousarvion sijaiskuluja on nostettu aiempaa korkeammalle tasolle, jotta ne vastaisivat paremmin toteumaa.

Vakituisen henkilöstön palkat on muodostettu talousarvioon Raindance- palkkasuunnitteluosion kautta henkilöittäin. Laskennan pohjana olleisiin elokuun 2024 palkkatietoihin on tehty tarvittavat muutokset. Talousarvion henkilösivukulujen laskennassa on käytetty seuraavia sivukuluprosentteja: palkkaperusteinen eläkemaksu 16,46 % (KUEL) /16,42% (VAEL), tasausmaksu 3,80 %, työnantajan sairausvakuutusmaksu 1,88 %, tapaturmavakuutusmaksu 0,45 %, työttömyysvakuutusmaksu 0,68 % ja ryhmähenkivakuutusta vastaava taloudellinen tuki 0,03 %.

## 4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS SEKÄ TILIVOLLISET

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on lain mukaan käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Valtuusto hyväksyy talousarvion aina edellisen vuoden loppuun mennessä.

Kunnan toiminta on jaettu toimialoihin ja palvelukeskuksiin, jotka ovat valtuustoon nähden sitovia tasoja. Elinkeinot ja kehittäminen-palvelukeskus sisältää myös ympäristölautakunnan.

Uuden strategian mukaisesti valtuustotasolla määritellään suuntaviivat strategisten päämäärien saavuttamiseksi. **Toimialakohtaiset, toimialoilla hyväksytyt, sitovat toiminnalliset tavoitteet on esitetty koottuna käyttötalousosan lopussa.** Toimiala raportoi tavoitteiden toteutumisesta lautakunnalle, joka antaa seurannan edelleen tiedoksi hallitukselle ja valtuustolle. Toiminnallisesti tärkeiden yhteisöjen tavoitteita on esitetty talousarviokirjan lopussa.

Sitova tavoite sitoo kunnanhallitusta, lautakuntia, palvelukeskuksia ja viranhaltijoita samalla tavoin kuin määräraha. Sitovat tavoitteet ovat tavalla tai toisella mitattavissa. Tilinpäätökseen liittyvässä toimintakertomuksessa verrataan toteutunutta toimintaa valtuuston hyväksymiin sitoviin tavoitteisiin. Tulos- ja vastuualueita koskevissa osissa on esitetty tavoitteita ja tunnuslukuja, jotka ovat luonteeltaan operatiivisia.

Käyttötalousosan ja investointiosan sitovuus on seuraava:

- Käyttötalousosan määrärahojen käytöstä ja tuloarvioiden toteutumisesta päättää toimielintasolla valtuusto. Määrärahojen käytöstä ja tuloarvioiden toteutumisesta tulosaluetasolla päättää asianomainen toimielin.
- Vuoden aikana raportoidaan määrärahojen mahdollisista ylityksistä lautakunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle. Valtuuston hyväksyntä tarvitaan, jos menojen ylitystä tai tulojen alitusta ei saada katettua toimialan sisältä. Merkittävät toimialan sisältä katetut tuloarvioiden alitukset ja menoarvioiden ylitykset annetaan valtuustolle tiedoksi vähintään osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.
- Valtuusto päättää sitovasti investointimäärärahojen käytöstä ja investointituloarvioiden toteutumisesta toimielimittäin investointiryhmätasolla (koneet ja kalusto, rakennukset, maa- ja vesialueet, kiinteät rakenteet ja laitteet, muut pitkävaikutteiset menot, osakkeet ja osuudet). Valtuuston investointiryhmätasolla päättämistä osista hanketasolla päättää kyseinen lautakunta ja kunnanhallituksen investointien osalta kunnanhallitus. Kunnanhallitus voi tarvittaessa käyttää otto-oikeutta lautakunnan päätöksiin. Hankinnoissa noudatetaan Hausjärven kunnan hankintaohjetta. Hankkeista huomioidaan myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje (khal 121§ 27.5.2024). Valtuusto hyväksyy sitovasti seuraavat tuloslaskelmaosan määrärahat sekä tulo- ja menoarviot: verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut sekä rahoitusosasta antolainojen lisäyksen ja vähennyksen sekä lainakannan muutoksen.

- Tilikauden aikana nostettavista pitkäaikaisista lainoista päättää kunnanhallitus. Lyhytaikaisen lainan nostamisesta päättää talous- ja henkilöstöjohtaja.
- Investointiosan irtaimen määrärahan siirrosta käyttötalousosaan päättää kunnanhallitus.
- Toimielimet eivät saa päättää käyttösunnitelmissaan sisäisten erien käytöstä.
- Kunnanhallitus voi tarvittaessa täsmentää näitä määräyksiä talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa.

#### 4.1.1. Tilivelvolliset vuonna 2025

Hausjärven kunnan hallintosäännön 142 §:ssä todetaan tilivelvollisuudesta seuraavaa: ”Kunnanvaltuusto määrittää luottamustoimielimet, joiden jäsenet ovat tilivelvollisia ja tilivelvolliset viranhaltijat virkanimikkeen tarkkuudella voimassa olevien sääntöjen ja talousarviorakenteen perusteella. Tilivelvolliset päätetään vuosittain talousarvion yhteydessä tai tehtävien tai virkanimikkeiden muuttuessa.”

Tilivelvollisten määrittelemineen liittyy sisäisen valvonnan ketjun varmistamiseen. Tilivelvolliset on määriteltävä mm. siksi, että valtuuston vastuuvapauslausunto tilinpäätöksestä kohdistuu heihin. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston ja tilintarkastajan arvioitavaksi. Näin ollen tilivelvolliseen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja tilivelvolliselle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Kuntalain 125 §:n tarkoittamalla tavalla tilivelvollinen on **kunnan toimielimen jäsen ja asianomaisen toimielimen tehtävälueen johtava viranhaltija**. Johtavana viranhaltijana voidaan pitää toimielimen esittelijöitä ja toimielimen tehtävälueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita vähintään silloin, kun he ovat suoraan toimielimen alaisia.

Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle hänen asemansa perusteella muutoinkin – esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä päättävänä viranhaltijana. Vaikka päätöksentekovaltaa delegoidaan organisaation alemmille tasoille, tilivelvolliset viranhaltijat eivät vapaudu alaistensa toimintaa koskevasta valvontavastuusta. Valvontavastuu koskee sekä toimintaa että taloutta.

Tilivelvolliset vuonna 2025 ovat seuraavat:

#### TILIVELVOLLISET

Alue	Tilivelvollinen
<b>Toimielin/tulosalue</b>	
Keskusvaalilautakunnan toiminnot	Kunnanjohtaja
Tarkastuslautakunnan toiminnot	Kunnanjohtaja
Kunnanhallituksen alaiset toiminnot	Kunnanjohtaja
Hallinto ja sisäiset palvelut -palvelukeskus	Talous- ja henkilöstöjohtaja
Elinkeinot ja kehittäminen -palvelukeskus	Kunnanjohtaja
Ympäristölautakunnan alaiset toiminnot	Rakennustarkastaja
Sivistyslautakunnan alaiset toiminnot	Sivistysjohtaja
Tekninen lautakunnan alaiset toiminnot (ml. vesilaitos)	Tekninen johtaja
<b>Investointiosa</b>	
Kunnanhallitus	Kunnanjohtaja
Sivistyslautakunta	Sivistysjohtaja
Tekninen lautakunta	Tekninen johtaja
<b>Rahoitusosa</b>	Kunnanjohtaja

**Kunnan toimielinten jäsenet ovat kuntalain mukaisesti tilivelvollisia.**



## 5. TULOSLASKELMA

### 5.1. Yleisperustelut

Kunnan toiminnot ovat pääosin budjettirahoitteisia. Kohderahoitteisena yksikkönä on käsitelty ainoastaan vesihuoltolaitosta, joka on eriytetty kunnan kirjanpidosta omaksi taseyksiköksi. Vesihuoltolaitosta on käsitelty omana tulosalueenaan Teknisen lautakunnan osana. Kunnan muut yksiköt, mukaan lukien tilapalvelu sekä ruoka- ja siivouspalvelut - on käsitelty budjettirahoitteisina yksiköinä.

Kunnan kokonaistaloutta kuvataan talousarvion ja -suunnitelman tuloslaskelmaosassa. Tuloslaskelmaosassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat verotulot, valtionosuudet ja varsinaisen toiminnan menot ja tulot sekä suunnitelman mukaiset poistot. Vakaan talouden lähtökohta on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen. Sopeutuksen onnistuminen on nähtävissä tuloslaskelmaosassa tulorahoituksen riittävytenä eri suunnitelmavuosina. Tuloslaskelmaosasta suoraan saatavat tunnusluvut ovat toimintakate/toimintajäämä, tilikauden tulos ja tilikauden yli- tai alijäämä.

Muodollista tulojen ja menojen tasapainottamista eli pyrkimystä nollatulokseen kuntalaki ei edellytä vuositasolla, vaan tuloslaskelmaosan rivi ”Tilikauden ylijäämä (alijäämä)” voi olla talousarvion talousarviovuonna tai yksittäisenä suunnitelmavuonna alijäämäinen, kunhan taseeseen on kertynyt ylijäämää tai taloussuunnitelmassa päätetään yksilöidystä toimenpiteistä alijäämän kattamiseksi (Kuntal 110 §).

Tilikauden tuloksen arvioinnissa on taloussuunnitelmalla keskeinen merkitys. Kunnanhallituksen tulee tehdä toimintakertomuksessaan tai sen antamisen yhteydessä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi. Lisäksi talousarviossa ja -suunnitelmassa tai niiden hyväksymisen yhteydessä on päätettävä toimenpiteistä, joilla edellisen vuoden taseen osoittama alijäämä ja talousarvion laatimisvuonna kertyväksi arvioitu alijäämä suunnittelukaudella katetaan.

Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman tuloslaskelma. Historiatietona siinä on esitetty vuoden 2023 tilinpäätöstä ja vuoden 2024 alkuperäistä talousarviota koskevat luvut.

Sarakkeessa **TA2025** on kunnanvaltuuston päätös vuoden 2025 talousarvioksi ja seuraavat sarakkeet **TS2026** ja **TS 2027** ovat suunnitelmakauden vuodet 2026 ja 2027.

## 5.2. Tuloslaskelma ja tuloslaskelman tunnusluvut

### KUNNAN TULOSLASKELMA (ULKOISET ERÄT)

(1000 euroa)	TP 2023	alkuper. TA 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatulot</b>	<b>5 335</b>	<b>4 885</b>	<b>5 377</b>	<b>5 398</b>	<b>4 333</b>	<b>4 333</b>
Myyntitulot	2 243	2 226	2 473	2 792	2 859	2 859
Maksutulot	514	623	623	512	512	512
Tuet ja avustukset	607	397	397	423	423	423
Muut toimintatulot	1 971	1 639	1 884	1 671	539	539
<b>Valmistus omaan käyttöön</b>	<b>2</b>	<b>15</b>	<b>15</b>	<b>15</b>	<b>15</b>	<b>15</b>
<b>Toimintamenot</b>	<b>-25 549</b>	<b>-24 401</b>	<b>-24 888</b>	<b>-26 330</b>	<b>-26 401</b>	<b>-26 985</b>
Henkilöstömenot	-14 318	-14 007	-14 422	-14 612	-14 950	-15 402
Palvelujen ostot	-7 487	-6 792	-6 844	-7 577	-7 849	-7 891
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 467	-2 484	-2 484	-2 679	-2 139	-2 229
Avustukset	-595	-645	-665	-1 063	-1 063	-1 063
Muut toimintamenot	-682	-472	-472	-399	-399	-399
<b>Toimintakate</b>	<b>-20 211</b>	<b>-19 501</b>	<b>-19 496</b>	<b>-20 918</b>	<b>-22 053</b>	<b>-22 637</b>
<b>Verotulot</b>	<b>19 082</b>	<b>18 050</b>	<b>18 500</b>	<b>19 750</b>	<b>20 890</b>	<b>21 550</b>
<b>Valtionosuudet</b>	<b>6 254</b>	<b>4 444</b>	<b>4 260</b>	<b>4 660</b>	<b>4 830</b>	<b>4 940</b>
<b>Rahoitustulot ja -menot</b>	<b>-393</b>	<b>-547</b>	<b>-777</b>	<b>-662</b>	<b>-767</b>	<b>-837</b>
Korkotulot	3	4	4	4	4	4
Muut rahoitustulot	26	11	11	11	11	11
Korkomenot	-417	-560	-790	-675	-780	-850
Muut rahoitusmenot	-5	-2	-2	-2	-2	-2
<b>Vuosikate</b>	<b>4 731</b>	<b>2 446</b>	<b>2 487</b>	<b>2 830</b>	<b>2 900</b>	<b>3 016</b>
<b>Poistot ja arvonalentumiset</b>	<b>-3 589</b>	<b>-2 770</b>	<b>-2 770</b>	<b>-2 830</b>	<b>-2 900</b>	<b>-3 000</b>
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 777	-2 770	-2 770	-2 830	-2 900	-3 000
Arvonalentumiset	-812					
<b>Satunnaiset erät</b>	<b>-557</b>		<b>1 300</b>			
Satunnaiset tulot			1 300			
Satunnaiset menot	-557					
<b>Tilikauden tulos</b>	<b>585</b>	<b>-324</b>	<b>1 017</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>16</b>
<b>Tilikauden ylijäämä (alijäämä)</b>	<b>585</b>	<b>-324</b>	<b>1 017</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>16</b>

### KUNNAN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT (ULKOISET ERÄT)

	TP 2023	alkuper. TA 2024	Muu- tettu TA2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatulot/toimintamenot, %	21 %	20 %	21 %	20 %	16 %	16 %
Vuosikate/poistot, %	170 %	88 %	91 %	100 %	100 %	101 %
Vuosikate, euroa/asukas	591	307	315	358	367	382
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	11 025	10 701	12 042	12 042	12 042	12 058
Asukasmäärä	8 000	7 970	7 970	7 900	7 900	7 900

### 5.3. Toimintatulot ja -menot sekä toimintakate

#### 5.3.1. Yleistä

Tuloslaskelma sisältää ulkoiset tuotot ja kulut. Vuodesta 2023 alkaen myös käyttötalousosan toimintatuotot ja -kulut sisältävät pelkästään ulkoiset erät, ainoana poikkeuksena vesihuoltolaitoksen sisäinen laskutus, jonka budjetti on lisätty oman taulukkonaan teknisen toimen tulosalulle. TE-toiminta siirtyy valtiolta kunnille vuoden 2025 alussa. Riihimäen seudulla tämä toteutetaan isäntäkuntamallilla, jolloin Hausjärvi maksaa Riihimäen kaupungille palvelun toteuttamisesta kuntalaisilleen.

Toimintakate muodostuu varsinaisen toiminnan toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksesta huomioiden valmistus omaan käyttöön. Luku osoittaa, kuinka paljon toimintamenoista jää katettavaksi veroilla ja valtionosuuksilla.

Ulkoisten toimintatuottojen arvioidaan kasvavan 10,5 % verrattuna vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon. Toimintatuottojen nettomuutos johtuu pääosin metsän myyntituottojen määräaikaisesta kasvuarviosta vuodelle 2024 sekä esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaustuottojen kasvusta.

Ulkoisten toimintakulujen arvioidaan kasvavan 7,9 % vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Osa muutoksesta johtuu TE-toiminnan siirtymisestä kunnille. Ilman TE-muutosta toimintakulujen kasvuarvio olisi 3,6%. Suurin osa arvioidusta kasvusta johtuu TE-muutoksesta (noin 1,06 milj. euroa), henkilöstökulujen kasvusta (noin 0,63 milj. euroa), lämmityskuluarvion kasvusta (0,11 milj. euroa) ja 0,26 miljoonan euron osalta varhaiskasvatuksen palvelusetelikulujen kasvusta. Loput Oitin alakoulun siirtotilojen kuluista jäävät pois, kun vuokrasopimus päättyi 30.6.2024.

Tuottojen ja kulujen erotuksena toimintakatteen alijäämä syvenee 7,3 %:lla vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

Korko- ja investointitason takia korkokulut pysyttelevät edelleen melko korkealla tasolla ja korkokuluarviota on korotettu vuoden 2024 alkuperäiseen talousarvioon nähden.

#### 5.3.2. TE-uudistus

Vuodesta 2025 alkaen toimintakuluissa (kuluarvion kasvu 1,06 miljoonaa euroa) ja valtionosuuksissa on huomioitu TE-2025 –uudistus, joka toisaalta nostaa valtionosuuksia, mutta vastaavasti lisää kuluja. Palvelut toteutetaan isäntäkuntamallilla Riihimäen kaupungin toimesta.

#### 5.3.3. Kiinteistöjen tilavuokratuotot

Ulkoisiin vuokratuottoihin on sisältynyt vuodesta 2023 alkaen Kanta-Hämeen hyvinvointialueen vuokraamien sote-käytössä olevien tilojen vuokratuottoarviot. Vuokrasopimukset hyvinvointialueen kanssa on tehty määräaikaisina vuosille 2023-2025. Parhailaan neuvotellaan vuokrasopimusten jatkosta. Vuoden 2024 tilavuokratuotoiksi kiinteistöille on budjetoitu 1,03 miljoonaa euroa, josta suurimmat vuokratuottoarviot syntyvät Lehtimajat –kiinteistöstä (noin 0,65 milj. euroa) ja Dementiakoti Lasihelmen kiinteistöstä (noin 0,16 milj. euroa).

Lainsäädännöstä johtuen sote-kiinteistöt on yhtiötettävä siten, että tilikaudella 2026 ne eivät ole enää osa kuntaa, vaan toimivat erillisinä yhtiöinä. Tämän johdosta suunnitellaan parhailaan

yhtiön perustamista syksyllä 2025. Sote-kiinteistöjen on tarkoitus siirtyä perustettavalle tytäryhtiölle siten, että tilikauden 2026 alusta vuokratuotot ja –kulut kohdistuisivat suoraan yhtiölle kunnan sijasta.

Hyvinvointialueelta saadaan myös myyntituottoja mm. vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä ja kunnantalon siivouksesta.

#### **5.3.4. Leasingrahoitus**

Leasing eli liisaus on käyttöomaisuuden pitkäaikaista vuokrausta. Leasing-sopimuksin kunta saa käyttöoikeuden leasingkohteeseen sitoutumalla maksamaan leasingvuokraa sopimuksen keston ajan (esim. ICT-laitteissa tyypillisesti 4 vuoden ajan). Rahoitusleasing ja kiinteistöleasing ovat selkeästi rahoituskeinoja, kun taas käyttöleasingiin kuuluu tyypillisesti lyhytaikaisemmat vuokrasopimukset, jotka eivät olennaisesti eroa tavanomaisesta irtaimen omaisuuden vuokrausta. Raja rahoitus- ja käyttöleasingin välillä on liukuva. Kiinteistöleasingissa kohde (usein tontti+maa-alue) myydään tyypillisimmin ensin tulevalle vuokranantajalle, jolta kohde vuokrataan takaisin omaan käyttöön leasing-sopimuksella. Yleensä vuokranantaja jälleenrahoittaa leasingsopimuksen siirtämällä sen rahoitusyhtiölle.

Tyypillisesti leasing -sopimus koskee useaa vuotta, eikä ole irtisanottavissa kesken sopimuskauden. Leasingvastuulla tarkoitetaan euromäärää, joka leasing-sopimuksesta on vielä maksamatta tietyllä ajanhetkellä.

Kuntasektorilla leasing-vuokrausta käytetään perinteisesti vaihtoehtona lainarahoituksena rahoitettaville investoinneille mm. koneiden ja laitteiden osalta ja jonkin verran myös rakennusten osalta. Samalla saadaan helpotettua kunnan omaa työtä mm. leasingkohteiden hallintapalvelun ja käytettyjen laitteiden poistopalvelun avulla. (Averio, Koskinen, & Laesterä, 2019).

#### **HYÖDYKKEIDEN HANKINTA OMAKSI VS. LEASING-VUOKRAUS**

Talousarviokäsittelyssä valtuusto päättää erikseen käyttötalousosan ja investointiosan määrärahoista. Riippuen siitä, aiotaanko hyödykkeitä liisata vai hankkia omaksi, määrärahat sisällytetään osittain eri tavoin talousarvioesitykseen. Mikäli hyödykkeet aiotaan hankkia omaksi, määrärahat on varattava käyttötalousosaan, ellei kyseessä ole investointi (yli 10 000 euron hankinta). Investointikohteiden määrärahat varataan hankintavuoden investointiosaan ja hankinnasta tehtävät poistot sisällytetään käyttötalousosaan. Investointien hankintahinta kirjataan kirjanpidossa hankintavuoden taseeseen ja siitä tehdään vuosittain poistoja poistosuunnitelman mukaisesti (esim. atk-laitteissa 3-5 vuoden aikana). Investointi alentaa tilikauden tulosta usean vuoden ajan, kunnes koko hankintahinta on saatu poistettua taseesta.

Leasing -rahoituksella hankittujen hyödykkeiden leasingmaksuja varten on varattava käyttötalousosaan määrärahaa useaksi vuodeksi eli koko leasingsopimuskauden ajaksi, koska sopimus ei ole irtisanottavissa kesken sopimuskauden. Leasing-kulut alentavat tilikauden tulosta sopimuskautensa ajan. Toisin kuin investointeja, leasing-rahoituksella hankittuja hyödykkeitä ei ole kunnan kirjanpidossa mahdollista kirjata taseeseen, vaan leasing- ja muut vuokravastuut raportoidaan pelkästään tilinpäätöksen liitetietoina.

#### **LEASING-RAHOITUKSEN KÄYTTÖ KUNNASSA**

ICT-laitteiden osalta kunnanhallitus päätti 31.3.2020 (59§) kokouksessaan, että Hausjärven kunnassa siirrytään ICT-laitteiden leasing-palveluihin 1.6.2020 alkaen.

Hausjärvi liisaa pääasiassa ICT-laitteita, kopiokoneita ja autoja. Uusien leasing-sopimusten vastuut ulottuvat tyypillisesti 3-4 vuoden ajanjaksolle. Leasing-vuokriin on budjetoitu vuodelle 2025 yhteensä 0,14 miljoonaa euroa.

Kopiokoneiden leasing-sopimukset on tehty Tukirahoitus Oy:n kanssa. Henkilöauto on liisattu Arval Oy:ltä. Kunta solmi 3 Step-IT:n kanssa leasingpalvelusopimuksen vuonna 2020, joka päättyi 31.5.2024 asti. Sopimusta on jatkettu määräaikaisesti 31.12.2024 asti, jotta uusi seutuyhteistyönä kilpailutettu sopimus saadaan voimaan. Valtuusto nosti 3 Step IT Oy:n hankintalimiitin (leasing-vastuiden enimmäismäärä) 150 000 eurosta 350 000 euroon 4.5.2021 päätöksellä.

### **KUNNANVALTUUSTON LINJAUS KOSKIEN LEASING-RAHOITUKSEN KÄYTTÖÄ KUNNASSA**

Kunnanvaltuusto päätti 4.5.2021 (18§), että linjaukset leasing-rahoituksen käyttöperiaatteista Hausjärven kunnassa valmistellaan vuoden 2022 talousarviovalmistelun yhteydessä. Tämän pohjalta kunnanvaltuusto hyväksyi 7.12.2022 (88§) seuraavan linjauksen: ”Hausjärven kunta hankkii leasing-rahoituksella kopiokoneet, ICT-laitteet (ainakin kannettavat tietokoneet ja padit) ja henkilöautot yksittäisiä, erikseen perusteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Lisäksi yli 500 euroa maksavan irtaimen omaisuuden ja IT-ohjelmistojen osalta arvioidaan tapauskohtaisesti taloudellisten ja toiminnallisten hyötyjen perusteella, liisataanko hyödyke vai hankitaanko se kunnan omistukseen. Leasingrahoitukseen päädyttäessä sille tarvitsee olla varattuna määräraha talousarvion leasingvuokriin. Kunnanhallitukselle annetaan valtuudet tarvittaessa siirtää investointiosan irtaimen omaisuuden määrärahaa käyttötalousosaan osaksi leasingkulujen määrärahaa. Lisäksi kunnanhallituksella tai asianomaisella toimielimellä on oikeus tehdä talousarvion sisäisiä käyttötalousosan muutoksia myös leasingvuokrien määrärahoihin tilikauden aikana. Tällöin tulee kuitenkin huomioida, että leasing -kulujen kasvattamisesta aiheutuva määrärahan uudelleenkohdistus tulee sisällyttää kaikkiin niihin tuleviin talousarviovuosiin, joihin uusi leasingrahoitushankinta tulee vaikuttamaan. Kunnan hankintaohjeeseen lisätään tarkemmat linjaukset leasing-rahoituksen käytöstä hankintakategorioittain hallintosäännön uudistuksen yhteydessä vuonna 2022.”

### **LEASING-MÄÄRÄRAHAT 2025**

Toimialat esittävät yhteensä 0,14 miljoonan euron varaamista leasing-kuluihin vuonna 2025. Tämä jakautuu seuraavasti:

#### **LEASING-MÄÄRÄRAHAT VUONNA 2025**

Toimiala	Leasingrahoitus 2025
Hallinto*	28 200
Sivistystoimi	108 200
Tekninen toimi	3 100
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>139 500</b>

\*) Kunnanvaltuusto, keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, kunnanhallitus, palvelukeskukset ml. ympäristölautakunta

Hallinnon leasing-vuokrat muodostuvat pääasiassa keskitetyn ICT-toiminnan, kopiokoneiden, IT-laitteiden ja auton leasingvuokrista. Sivistystoimi on siirtynyt laajasti IT-laitteiden liisaukseen (mm. kannettavat tietokoneet, padit), kun aiemmin laitteita sisällytettiin enemmän investointikohteiksi.

### 5.3.5. Hausjärven monitoimihalli

Hausjärven monitoimihallin investointikustannuksiksi on varattu vuoden 2025 investointisuunnitelmassa 2 miljoonaa euroa ja vuoden 2026 taloussuunnitelmassa 2,8 miljoonaa euroa. Lisäksi investointikuluja on syntynyt vuosina 2023-2024. Ensikertaiseen kalustamiseen on varattu 0,15 milj. euroa vuodelle 2026.

Monitoimihalli on tarkoitus ottaa käyttöön 1.8.2026. Poistojen arvioidaan olevan noin 0,17 miljoonaa euroa vuodessa, investoinnista johtuvien korkokulujen aluksi noin 0,18 miljoonaa euroa vuodessa ja ylläpitokulujen noin 0,15 milj. euroa vuodessa.

Monitoimihalli palvelee kuntalaisia ja koululaisia liikuntahallina sekä tapahtumien pitopaikkana.

### 5.3.6. Vyörytyserät ja sisäiset erät

Kuntien automaattinen talousraportointi käynnistyi vuodesta 2021 alkaen siirtymäajalla. Kunta on hyödyntänyt Unit4-toiminnanohjausjärjestelmää kuntatietoraportoinnissa syksystä 2021 alkaen ja uuden palvelukeskuksen Raindance –ohjelmistoa tilikaudesta 2024 alkaen. Kuntien ja kuntayhtymien automatisoidun talousraportoinnin käsikirja (AURA) ohjaa talousraportointia. Sisäisten erien käyttö osoittautui yhteen sopimattomaksi palveluluokkakohtaisen raportoinnin kanssa, josta johtuen sisäisten tuottojen ja kulujen sijasta mm. ruoka- ja siivouspalvelujen ja kiinteistöjen ulkoiset kulut vyörytetään joko suoraan tapahtumien kirjaamishetkellä (suurin osa kirjauksista) tai jakson päätyttyä oikeille palveluluokille. Sisäisinä erinä käsitellään enää taseyksikköasemasta johtuen vesihuoltolaitoksen sisäiset korot, erien väliset siirrot sekä vesihuoltolaitoksen sisäinen laskutus (TA 2025 volyymi 67 700 euroa). Tästä johtuen talousarvion käyttötaulusosan luvut ovat muutoin ulkoisia, mutta vesihuoltolaitoksen sisäinen laskutus on esitetty omina taulukoinaan teknisen toimen tulosalueiden lukujen yhteydessä. Sisäiset korot ja mahdolliset rakennusvalvonnan sisäiset erät sisällytetään vasta toteumavaiheessa lukuihin.

### 5.3.7. Suunnitelmavuosien toimintamenot ja -tulot

Suunnitelmavuosille 2026–2027 on arvioitu toimintatuottojen ja menojen muutokset karkealla tasolla. Metsän myyntituottojen arvioidaan palautuvan vuoden 2025 arviota alemmalle tasolle. Henkilöstökulujen arvioidaan kasvavan 3% vuosittain. Kulujen arvioidaan alenevan jonkin verran varhaiskasvatuksen palveluseteleissä, aurauksen uudelleen järjestelyissä sekä eläköitymisen/sopeutuksen johdosta (-2,25 htv). Lisäksi TE-palveluiden, sähkön, lämmön ja elintarvikkeiden hinnoille on tehty korotusvaraus. Sote-kiinteistöjen osalta on huomioitu yhtiöittämisvelvollisuus, jonka johdosta sekä sote-kiinteistöjen vuokratuotot että kulut poistuvat Hausjärven kunnan tuloslaskelmasta 1.1.2026 alkaen. Vuosien 2026 kuluissa on huomioitu Hausjärven monitoimihallin aiheuttamat kuluarviot. Verotuloennuste on tehty Kuntaliiton ennusteiden tasolle, kuitenkin lisäten vuodesta 2025 tehtävä kunnallisveroprosentin nosto että arviot aurinkovoimaloiden kiinteistöverotuoista (vuonna 2026: +1,14 milj.€ ja vuonna 2027: +0,66 milj. € edelliseen vuoteen nähden). Valtionosuuksien korotusarviona on käytetty VM:n painelaskelmaa (23.9.2024). Poistoarvio on pidetty muutoin vuoden 2025 tasolla, mutta huomioitu Hausjärven monitoimihallin vaikutus poistoarvion kasvuun. Korkokulujen osalta on oletettu, että nykyisen korkotason mukaisen lainan määrä kasvaa vuosittain, kun vanhoja edullisempia lainoja lyhennetään ja lisäksi lainanottotarve kasvaa investointien johdosta.

Suunnitelmakausille on valmisteltu talouden ja toiminnan tehostamisohjelmaa, joka tulee valtuuston päätettäväksi vuoden 2026 ja 2027 talousarvion käsittelyssä. Talousarviovuonna 2025

taloutta ja toimintaa seurataan tarkasti koko kunnan tasolla ja pyritään sopeuttamaan toimintaa palvelutarpeiden ja muiden muuttuvien tekijöiden pohjalta.

#### 5.4. Verotulot ja valtionosuudet

##### 5.4.1. Verotulot

Hausjärven kunnan tuloveroprosentiksi vuodelle 2025 on valtuuston päätöksellä vahvistettu 9,3 % (v.2024 8,9%). Kiinteistöveroprosentit säilyvät vuoden 2024 tasolla.

Verotulojen arvioidaan kasvavan 9,4 % kunnan alkuperäiseen talousarvioon nähden. Vuoden 2025 verotuloennuste on tehty Kuntaliiton 9/2024 verotuloennusteen tasolle. Vuosien 2026-2027 kiinteistöverotuloissa on huomioitu aurinkovoimaloiden arvioitu verotulolisäys

Verotulojen kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa.

##### VEROTULOT

(1000 euroa)	TP 2023	alkuper.TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kunnallisvero	16 143	15 250	16 880	17 850	18 260
<i>Muutos, %</i>	-	-5,5%	10,7 %	5,7 %	2,3 %
Yhteisövero	1 157	1 000	1 000	1 070	1 120
<i>Muutos, %</i>	-	-13,6 %	0,0 %	7,0 %	4,7 %
Kiinteistövero	1 782	1 800	1 870	1 970	2 170
<i>Muutos, %</i>	-	1,0 %	3,9 %	5,3 %	10,2 %
<b>Yhteensä</b>	<b>19 082</b>	<b>18 050</b>	<b>19 750</b>	<b>20 890</b>	<b>21 550</b>
<i>Muutos, %</i>	-	-5,4 %	9,4 %	5,8 %	3,2 %

##### 5.4.2. Valtionosuudet

Kunnan peruspalveluiden valtionosuus lasketaan kunnan ikärakenteen, sairastavuuden ja muiden laskennallisten kustannusten perusteella. Valtionosuuden laskennallinen peruste muuttuu vuosittain ns. automaattimuutosten perusteella. Näitä ovat esimerkiksi asukasmäärien muutokset sekä kustannustason muutoksesta johtuvat hintojen muutokset (indeksimuutos). Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus perustuu mm. oppilas- ja asukasmääriin. Valtionosuus maksetaan kuukausittain talousarviovuotta edeltävän vuoden lopussa tehdyn päätöksen perusteella lukuun ottamatta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisia lukiokoulutuksen valtionosuuksia, joita tarkistetaan talousarviovuoden joulukuussa toteutuneiden opiskelijamäärien mukaiseksi.

Valtionosuuksien budjetoinnissa vuodelle 2025 on käytetty apuna Kuntaliiton 7.10.2024 julkaisemaa arviolaskelmaa sekä valtiovarainministeriön 9/2024 julkaisemaa arviota valtionosuuksista. Arvio on tehty samalle tasolle, kuitenkin olettaen, että opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien negatiivinen erä kasvaa vuodelta 2024 5 prosenttia. Päätökset kuntien peruspalvelujen valtionosuuksista vuodelle 2025 tehdään joulukuun lopussa 2024.

Valtionosuuksien arvioidaan kasvavan 9,4% kunnan alkuperäiseen talousarvioon nähden pääasiassa TE-uudistuksen vaikutuksesta johtuen. Valtionosuuksien kasvu jää kuitenkin TE-uudistuksen lisärahoitusta pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti vuosina 2025–2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

Valtionosuuksien kehitys on esitetty alla olevassa taulukossa.

**VALTIONOSUUDET**

	TP 2023	alkuper. TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Peruspalvelujen valtionosuus	3 235	1 480	2 470	2 560	2 620
<i>Muutos, %</i>	-	-54,3 %	4,9 %	3,6 %	2,3 %
Verotulotasaus	2 869	2 700	2 700	2 800	2 860
<i>Muutos, %</i>	-	-5,9 %	0,0 %	3,7 %	2,1 %
Op.- ja kultt.ministeriön vos	-1 289	-1 166	-1 310	-1 360	-1 390
<i>Muutos, %</i>	-	-9,5 %	-12,3 %	3,8 %	2,2 %
Verotulomenetysten kompen- saatio	1 438	1 430	800	830	850
<i>Muutos, %</i>	-	-0,6 %	-44,1 %	3,8 %	2,4 %
<b>Yhteensä</b>	<b>6 254</b>	<b>4 444</b>	<b>4 660</b>	<b>4 830</b>	<b>4 940</b>
<i>Muutos, %</i>	-	-28,9 %	4,9 %	3,6 %	2,3 %

**5.4.3. Kotikuntakorvaukset**

Jokaiselle kunnalle kuuluva osuus koulutuskustannuksista maksetaan peruspalveluiden valtionosuudessa, jossa jokaiselle ikäluokalle on määritelty perushinta ikäluokan peruspalveluiden tarpeen mukaisesti. Jos oppilas käy koulua kotikuntansa ulkopuolella, koulutuksen järjestäjäkunnalle siirretään kotikuntakorvaustuloa oppilaan kotikunnalta. Kotikuntakorvaustuloja saadaan myös sijoitettujen oppilaiden kotikunnilta kunnan peruspalvelulain mukaisesti. Opetustoimen kotikuntakorvaustulot sisältyvät myyntituottoihin (TA2025: 603 900 euroa).

Muille opetuksen järjestäjille siirretyt kotikuntakorvausmenot sisältyvät opetustoimen talousarviossa asiakaspalveluiden ostoihin (TA2024: 1 048 000 euroa).



## 6. RAHOITUSOSA

### 6.1. Rahoituslaskelma

Kunnan toiminnan rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella.

#### KUNNAN RAHOITUSLASKELMA

	TP 2023	Alkuper. TA 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toiminnan rahavirta</b>						
Vuosikate	4 731	2 446	2 487	2 830	2 900	3 016
Satunnaiset erät	-557					
Tulo-rahoituksen korjausevät	465	-250	-200	-250	-1 100	-250
<b>Toiminnan rahavirta yhteensä</b>	<b>4 640</b>	<b>2 196</b>	<b>2 287</b>	<b>2 580</b>	<b>1 800</b>	<b>2 766</b>
<b>Investointien rahavirta</b>						
<b>Investointien rahavirta yhteensä</b>	<b>-4 691</b>	<b>-4 915</b>	<b>-4 965</b>	<b>-3 520</b>	<b>-3 960</b>	<b>-4 620</b>
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta yht.</b>	<b>-51</b>	<b>-2 719</b>	<b>-2 678</b>	<b>-940</b>	<b>-2 160</b>	<b>-1 854</b>
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Antolainauksen muutokset						
Antolainauksen muutokset yhteensä	14	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset						
Lainakannan muutokset yhteensä	2 055	2 650	2 050	640	2 140	1 940
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-2 252	0	0	0	0	0
<b>Rahoituksen rahavirta yhteensä</b>	<b>-183</b>	<b>2 650</b>	<b>2 050</b>	<b>640</b>	<b>2 140</b>	<b>1 940</b>
<b>Rahavarojen muutos</b>	<b>-234</b>	<b>-69</b>	<b>-628</b>	<b>-300</b>	<b>-20</b>	<b>86</b>
Rahavarat jakson alussa	4 075	3 841	3 841	3 213	2 913	2 893
Rahavarat jakson lopussa	3 841	3 772	3 213	2 913	2 893	2 979

#### KUNNAN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	TP 2023	Alkuper. TA 2024	Muutettu TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	-73	-2 965	-2 900	-2 435	-5 730	-7 659
Investointien tulo-rahoitus, %	82 %	47%	48 %	74 %	55 %	62 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,53	0,75	0,77	0,77	0,79	0,79
Kassan riittävyys, pv	21	41	34	31	29	30
Asukasluku	8 000	7 970	7 970	7 900	7 900	7 900

## 6.2. Lainakanta ja sen muutokset

Lainakannan muuttuminen koostuu pitkä- ja lyhytaikaisten lainojen lisäyksistä ja vähennyksistä. Vuoden 2024 tiedoissa on käytetty talousarviomuutoksen mukaista lainakannan muutosennustetta. Lainakannan kehitys vuosina 2025–2027 perustuu rahoituslaskelmaan, jossa huomioidaan tuloslaskelmaosan ja investointien vaikutus lainatarpeen muutokseen. Lainamäärä kasvaa vuosina 2025-2027. Lainakannan kasvu johtuu mm. Hausjärven monitoimihallin rakentamisesta (2026 asti) ja Hausjärven yhtenäiskoulun yläkoulusta (2027).

### LAINAKANTA JA ARVIO TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

(1000 euroa)	TP 2023	TA+M 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lainakanta jakson alussa	23 892	25 947	27 997	28 637	30 777
Lainakannan muutos	2 055	2 050	640	2 140	1 940
Lainakanta jakson lopussa	25 947	27 997	28 637	30 777	32 717
Asukasluku	8 000	7 970	7 900	7 900	7 900
Lainakanta/asukas	3243	3512	3623	3895	4141

## 6.3. Investointimenot

Investointiosan kokonaisuus on talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina seuraavan kaltainen. Taulukossa on esitetty investointisuunnitelma talousarviovuodelle 2025 ja taloussuunnitelma-  
vuosille 2026–2027.

**INVESTOINTISUUNNITELMA, LUVUT 1 000 €**

INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tulot yhteensä	1 103	20	30	20	20
Rahoitusosuudet yhteensä	9	250	0	0	0
Menot yhteensä	-5 803	-5 435	-3 800	-5 260	-4 890
<b>Netto yhteensä</b>	<b>-4 691</b>	<b>-5 165</b>	<b>-3 800</b>	<b>-5 240</b>	<b>-4 870</b>

**TALOUSARVIOVUODEN SUURIMMAT INVESTOINNIT**

Suurimmat investoinnit (netto)*	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Elinkeinopoliittiset hankkeet	-7	-300	-300	-300	-300
Maa-alueiden osto	-283	-50	-50	-50	-50
Kiinteistöjen hankinta, rakennuksen osuus	-320				
Hausjärven yhtenäiskoulun uudisrakennus	-4 245	-2200			
Hausjärven yhtenäiskoulun alaluokkien ensikertainen varustaminen		-450			
Hausjärven monitoimihalli (netto)	-52	-250	-2 000	-2 800	
Hausjärven yhtenäiskoulu, yläkoulu				-50	-2500
Kiinteistöjen peruskorjaukset	-263	-285	-320	-320	-320
Valaistus	-92	-100	-100	-100	-80
Päällystäminen		-140		-150	
VL verkostojen saneeraus					
Kirjaston monitoimiauto				-450	
Aurinkorannan kunnallistekniikka		-75		-75	-325
Kt54 yritysalue (Oitti)		-35		-50	-400
Muinolan kevyen liikenteen sillan uusiminen (Ryttylä)		-75	-150		
VL Aurinkorannan kunnallistekniikka, I vaihe		-75		-80	-100
Vesitornit		-30	-300		
5 suurinta yksittäistä investointia yhteensä	-5 217	-3 485	-3 170	-4 020	-3 845
5 suurinta yhteensä % kaikista	111,2%*	67,5%	83,4%	76,7%	79,0%
<b>Nettoinvestoinnit yhteensä</b>	<b>-4 691</b>	<b>-5 165</b>	<b>-3 800</b>	<b>-5 240</b>	<b>-4 870</b>

\*) Vuoden 2023 nettoinvestoinnit sisältävät Riihimäen seudun terveyskeskuskuntayhtymän purusta joh-  
 tuvien kuntayhtymäosuusien tuloutuksen. Ilman tätä summaa %-osuus olisi noin 92%.

## 7. KÄYTTÖTALOUSOSA

### 7.1. Valtuuston hyväksymät määrärahat ja tuloarviot toimialoittain

Käyttötaloulososassa on toimielimittäin esitetty valtuuston hyväksymät määrärahat (menot) ja tuloarviot (tulot) sekä näiden erotuksena toimintakate. Toimialalle suoraan tehdyistä investoinneista on esitetty poistot ja näiden erotuksena netto. **Talousarviovuoden TA2025 määrärahat ovat valtuustoon nähden sitovia.** Suunnitelmavuosien TS2026 ja TS2027 määrärahat ja tuloarviot ovat ohjeellisia. Historiatietoina esitetään vuoden 2023 tilinpäätöksen ja vuoden 2024 alkuperäisen talousarvion luvut. Vastaavat luvut on esitetty käyttötaloulososassa toimialojen kohdalla.

Kunnanvaltuustoa koskevassa osassa on esitetty valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet eli strategiset vuositavoitteet. Toimialoilla hyväksytyt, valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet on esitetty koottuna käyttötaloulososan lopussa. Tulosalueittain on esitetty lautakuntiin nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet ja muut tulostavoitteet sekä keskeiset painopistealueet ja tunnusluvut. Tulosalueiden kohdalla esitetyt painopistealueet, kehittämiskohdat ja tunnusluvut ovat operatiivisia tavoitteita ja indikaattoreita, joilla ei ole erityistä sitovuutta kunnan toimielimiin nähden.

Lisäksi tulosalueittain on esitetty kunnanhallitukseen/lautakuntiin nähden sitovat tulo- ja meno-perusteet sekä menoja, tuloja ja nettoa koskeva laskelma, jossa saraketietoina on esitetty vastaavat tiedot kuin valtuustoon nähden sitovissa erissä.

Talousarviossa esitetty sitova tavoite sitoo valtuustoa alempia viranomaisia samalla tavalla kuin määräraha.

#### TALOUSLUVUT – KUNNANVALTUUSTO (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintakulut</b>	<b>-61</b>	<b>-68</b>	<b>-74</b>	<b>-76</b>	<b>-77</b>
Toimintakate	-61	-68	-74	-76	-77
Poistot		-20			
Yhteensä	-61	-88	-74	-76	-77

#### TALOUSLUVUT – KESKUSVAALILAUTAKUNTA (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>15</b>	<b>60</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-29</b>	<b>-64</b>	<b>-46</b>	<b>-47</b>	<b>-49</b>
Toimintakate	-14	-4	-16	-17	-19
Yhteensä	-14	-4	-16	-17	-19

#### TALOUSLUVUT – TARKASTUSLAUTAKUNTA (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintakulut</b>	<b>-27</b>	<b>-29</b>	<b>-35</b>	<b>-35</b>	<b>-35</b>
Toimintakate	-27	-29	-35	-35	-35
Yhteensä	-27	-29	-35	-35	-35

**TALOUSLUVUT – KUNNANHALLITUS (ULKOISET+SISÄISET)**

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>373</b>	<b>251</b>	<b>251</b>	<b>251</b>	<b>251</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-549</b>	<b>-471</b>	<b>-478</b>	<b>-485</b>	<b>-492</b>
Toimintakate	-177	-220	-227	-234	-240
Poistot ja arvonalentumiset	-2		-26	-26	-26
<b>Yhteensä</b>	<b>-179</b>	<b>-220</b>	<b>-253</b>	<b>-260</b>	<b>-267</b>

**TALOUSLUVUT - HALLINTOPALVELUT-PALVELUKESKUS (ULKOISET+SISÄISET)**

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>192</b>	<b>86</b>	<b>83</b>	<b>83</b>	<b>83</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-3 092</b>	<b>-2 853</b>	<b>-3 019</b>	<b>-3 100</b>	<b>-3 153</b>
Toimintakate	-2 900	-2 767	-2 936	-3 018	-3 070
Poistot ja arvonalentumiset	-196	-70	-126	-126	-126
<b>Yhteensä</b>	<b>-3 095</b>	<b>-2 837</b>	<b>-3 063</b>	<b>-3 144</b>	<b>-3 196</b>

**TALOUSLUVUT - ELINVOIMAPALVELUT-PALVELUKESKUS (ULKOISET+SISÄISET)**

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>324</b>	<b>364</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-1 567</b>	<b>-1 671</b>	<b>-2 839</b>	<b>-3 158</b>	<b>-3 237</b>
Toimintakate	-1 243	-1 307	-2 439	-2 758	-2 838
Poistot ja arvonalentumiset	-15	-15	-14	-14	-14
<b>Yhteensä</b>	<b>-1 258</b>	<b>-1 322</b>	<b>-2 453</b>	<b>-2 772</b>	<b>-2 852</b>

**TALOUSLUVUT – SIVISTYSLAUTAKUNTA (ULKOISET+SISÄISET)**

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>1 686</b>	<b>1 232</b>	<b>1 394</b>	<b>1 394</b>	<b>1 394</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-15 413</b>	<b>-14 767</b>	<b>-15 236</b>	<b>-15 442</b>	<b>-15 757</b>
Toimintakate	-13 727	-13 535	-13 842	-14 048	-14 363
Poistot ja arvonalentumiset	-16	-19	-14	-14	-14
<b>Yhteensä</b>	<b>-13 743</b>	<b>-13 553</b>	<b>-13 855</b>	<b>-14 061</b>	<b>-14 376</b>

**TALOUSLUVUT - TEKNINEN LAUTAKUNTA (ULKOISET+SISÄISET)**

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>2 824</b>	<b>2 959</b>	<b>3 307</b>	<b>2 175</b>	<b>2 175</b>
<b>Valmistus omaan käyttöön</b>	<b>2</b>	<b>15</b>	<b>15</b>	<b>15</b>	<b>15</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-4 888</b>	<b>-4 546</b>	<b>-4 671</b>	<b>-4 058</b>	<b>-4 185</b>
Toimintakate	-2 062	-1 572	-1 349	-1 869	-1 995
Poistot ja arvonalentumiset	-24				
<b>Yhteensä</b>	<b>-5 422</b>	<b>-4 219</b>	<b>-3 999</b>	<b>-4 588</b>	<b>-4 815</b>

## 7.2. Kunnanvaltuusto

### TEHTÄVÄN KUVAUS

Hausjärven kunnanvaltuuston hyväksymän kuntastrategian maali on vuodessa 2035. Uuden strategian mukaiset, koko kuntaa ja kuntakonsernia koskevat päämäärät ja tavoitteet on esitetty alla. Toimialakohtaiset päämäärät ja tavoitteet kunnanvaltuuston strategisten päämäärien toteuttamiseksi on esitetty toimialakohtaisesti käyttötalousosassa.

### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Kunta- ja aluevaalit pidetään 13.4.2025. Molemmat valtuustot aloittavat työnsä 1.6.2025. Luottamushenkilöille järjestetään koulutukset syksyn 2025 aikana, jolloin myös uuden Kuntastrategian laadinta alkaa.

### VUOSITAVOITTEET

#### Tavoite

#### Kehittyvä kunta

- 1) Työttömyysaste on pienempi kuin Kanta-Hämeen muilla kunnilla
- 2) Asukasmäärä pysyy vähintään edellisen vuoden tasolla
- 3) Maakunnallinen kärkisija Suomen yrittäjien kuntabarometrissä

#### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 4) Tehdään viiden vuoden investointisuunnitelma
- 5) Tulo- ja yhteisöverotuottojen kasvu edellisvuodesta
- 6) Tavoitteena ylijäämäinen tilinpäätös

#### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 7) Kunta mukana vähintään 10:ssä kunnan eri taajamassa järjestettävissä yli 50 henkilön yleisö tapahtumissa
- 8) Henkilöstökyselyn tulokset koskien työssä jaksamista ja työyhteisön toimivuutta ovat vähintään vuoden 2021 kyselyn tasolla
- 9) Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä vähenee

### TALOUSLUVUT – KUNNANVALTUUSTO (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintakulut</b>	<b>-61</b>	<b>-68</b>	<b>-74</b>	<b>-76</b>	<b>-77</b>
Toimintakate	-61	-68	-74	-76	-77
Poistot		-20			
<b>Yhteensä</b>	<b>-61</b>	<b>-88</b>	<b>-74</b>	<b>-76</b>	<b>-77</b>

### 7.3. Keskusvaalilautakunta

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Tulosalue vaalit sisältävät kuntavaalien, aluevaalien, eduskuntavaalien, presidentinvaalien, europarlamenttivaalien ja kansanäänestysten järjestämisen. Talousarviovuonna 2025 järjestetään aluevaalit sekä kuntavaalit yhdessä.

#### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vuonna 2025 järjestetään aluevaalit sekä kuntavaalit yhdessä, tämä vaikuttaa kunnan luottamushenkilörakenteeseen sekä toimielimiin.

#### TALOUSLUVUT – KESKUSVAALILAUTAKUNTA (ULKKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>15</b>	<b>60</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-29</b>	<b>-64</b>	<b>-46</b>	<b>-47</b>	<b>-49</b>
Toimintakate	-14	-4	-16	-17	-19
Yhteensä	-14	-4	-16	-17	-19

## 7.4. Tarkastuslautakunta

### TEHTÄVÄN KUVAUS

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava, että tilintarkastajalla on käytössään riittävät voimavarat riippumattoman tilintarkastuksen toimittamiseksi.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja yhdessä tukevat hallinnon ja talouden asianmukaista hoitamista ja toisaalta varmistavat riittävällä tavalla toiminnan oikeellisuutta, tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta

### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vuonna 2025 on kunnallisvaalivuosi, joka vaikuttaa myös tarkastuslautakunnan kokoonpanoon.

### TALOUSLUVUT – TARKASTUSLAUTAKUNTA (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintakulut</b>	<b>-27</b>	<b>-29</b>	<b>-35</b>	<b>-35</b>	<b>-35</b>
Toimintakate	-27	-29	-35	-35	-35
Yhteensä	-27	-29	-35	-35	-35



## 7.5. Kunnanhallitus

### 7.5.1. Toimielin yhteensä

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Kunnanhallituksen vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: kunnanhallitus ja ylin johto ja kuntien yhteistoiminta. Kunnanhallitus vastaa lisäksi Hallintopalvelut -palvelukeskuksen sekä Elinvoimapaalvelut-palvelukeskuksen tuloarvioista ja määrärahoista sekä palvelukeskuksille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta.

Kunnanhallitus vastaa Suomen valtion määräämistä, kuntatalouteen ja toimintojen järjestämiseen liittyvistä valmistelutöistä. Kunnanhallitus vastaa myös kuntastrategiaa täydentävän henkilöstö- ja elinvoimaohjelman toteuttamisesta.

Kunnanhallituksen vastuulla on koko kunnan talouden seuranta ja ohjeistus siten, että vuoden 2025 tulos muodostuu vähintään talousarvion mukaiseksi.

#### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Etelä-Hämeen työllisyysalue aloittaa toimintansa 1.1.2025 lukien, jonka välityksellä kunta vastaa työvoimapaalveluiden hallinnollisesta järjestämisestä. Työllisyysalue muodostuu Riihimäen kaupungin, Janakkalan, Hausjärven ja Lopen kuntien kesken. Yritysvoimala Oy:n toiminta lopetetaan ja uusien yrittäjien neuvonta hoidetaan 1.1.2025 lukien Riihimäen kaupungin, Hausjärven ja Lopen kuntien yhteistyösopimuksella. Suomen Kasvukäytävä-verkoston sopimus päättyy vuoden 2025 aikana, jona aikana neuvotellaan myös toiminnan jatkamisesta.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

- 1) Työttömyysaste on pienempi kuin Kanta-Hämeen muilla kunnilla
- 2) Asukasmäärä pysyy vähintään edellisen vuoden tasolla
- 3) Maakunnallinen kärkisija Yrittäjien kuntabarometrissä

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 4) Tehdään viiden vuoden investointisuunnitelma
- 5) Tulo- ja yhteisöverotuottojen kasvu edellisvuodesta
- 6) Tavoitteena on ylijäämäinen tilinpäätös

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 7) Kunta on mukana vähintään 10:ssä kunnan eri taajamissa järjestettävissä yli 50 henkilön yleisötapauksissa
- 8) Henkilöstökyselyn tulokset koskien työssä jaksamista ja työyhteisön toimivuutta ovat vähintään vuoden 2021 kyselyn tasolla
- 9) Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä vähenee

#### TALOUSLUVUT – KUNNANHALLITUS (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>373</b>	<b>251</b>	<b>251</b>	<b>251</b>	<b>251</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-549</b>	<b>-471</b>	<b>-478</b>	<b>-485</b>	<b>-492</b>
Toimintakate	-177	-220	-227	-234	-240
Poistot ja arvonalentumiset	-2		-26	-26	-26
<b>Yhteensä</b>	<b>-179*</b>	<b>-220</b>	<b>-253</b>	<b>-260</b>	<b>-267</b>

\*) Lisäksi satunnaisiin kuluihin kirjattiin vuonna 2024 Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän purkutappiota 556 810,11 euroa.

---

## 7.5.2. Kunnanhallitus ja ylin johto

### TEHTÄVÄN KUVAUS

Tämä tulosalue sisältää seuraavat toiminnot: kokoukset, toimikunnat, edustus ja huomionosoitukset sekä kunnanjohtaja. Vastuuhenkilö on kunnanjohtaja.

### VUOSITAVOITTEET

#### Tavoite

#### Kehittyvä kunta

- 1) Työttömyysaste on pienempi kuin Kanta-Hämeen muilla kunnilla
- 2) Asukasmäärä pysyy vähintään edellisen vuoden tasolla
- 3) Maakunnallinen kärkisija Yrittäjien kuntabarometrissä

#### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 4) Tehdään viiden vuoden investointisuunnitelma
- 5) Tulo- ja yhteisöverotuottojen kasvu edellisvuodesta
- 6) Tavoitteena on ylijäämäinen tilinpäätös

#### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 7) Kunta on mukana vähintään 10:ssä kunnan eri taajamissa järjestettävissä yli 50 henkilön yleisötahtumissa
- 8) Henkilöstökyselyn tulokset koskien työssä jaksamista ja työyhteisön toimivuutta ovat vähintään vuoden 2021 kyselyn tasolla
- 9) Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä vähenee

### TALOUSLUVUT - KUNNANHALLITUS JA YLIN JOHTO (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>373</b>	<b>251</b>	<b>251</b>	<b>251</b>	<b>251</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-547</b>	<b>-464</b>	<b>-471</b>	<b>-478</b>	<b>-485</b>
Toimintakate	-174	-213	-220	-227	-233
Poistot ja arvonalentumiset	-2		-26	-26	-26
<b>Yhteensä</b>	<b>-177</b>	<b>-213</b>	<b>-246</b>	<b>-253</b>	<b>-260</b>

### 7.5.3. Kuntien yhteistoiminta

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Vastuuhenkilö on kunnanjohtaja. Kuntien yhteistoiminnoissa pääpaino on sidosryhmäyhteistyössä, jossa korostuu kunnan elinvoiman edistämiseen ja edunvalvontaan liittyvät asiat.

Hausjärven kunta osallistuu neuvotteluun Suomen kasvukäytäväsopimuksen jatkosta. Suomen kasvukäytävä on maan suurin yhtenäinen työssäkäynti- ja talousalue, joka toimii aitona innovaatio- ja kehittämisalustana älykkäille, ihmisten, tavaroiden, palveluiden sekä osaamisen liikkumisratkaisuille. Muita kunnan kannalta tärkeitä sidosryhmäyksiköjä ovat Kanta-Hämeen hyvinvointialue, Etelä-Hämeen työllisyysalue, Riihimäen tilat ja kehitys Oy, Hämeen liitto, seutujohtoryhmä, Hämeen yrittäjät, Hausjärven yrittäjät, Riihimäen ja Hyvinkään kauppakamari ja Vanajavesikeskus.

#### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vastuu työllisyysasioiden hoidosta siirtyy kunnille 1.1.2025 lukien.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

1) Riihimäen seudun elinvoimayhteistyön vahvistaminen

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

2) Etelä-Hämeen työllisyysalue tuottaa vaikuttavat palvelut työnhakijoille ja yrityksille

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

3) Riihimäen seudun matkailuyhteistyö tuottaa alueen yhteismarkkinointia

#### TALOUSLUVUT - KUNTIEN YHTEISTOIMINTA (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintakulut</b>	-2	-7	-7	-7	-7
Toimintakate	-2	-7	-7	-7	-7
Yhteensä	-2	-7	-7	-7	-7

## 7.6. Hallintopalvelut -palvelukeskus

### 7.6.1. Toimielin yhteensä

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallintopalvelut -palvelukeskus sisältää seuraavat vastuualueet: 1) hallinto- ja talouspalvelut (keskitetty yleishallinto, tietohallinto, asiakirjahallinto ja arkistotoimi, taloushallinto, sisäinen valvonta ja riskienhallinta) 2) keskitetty henkilöstöhallinto 3) ruoka- ja siivouspalvelut. Vastuuhenkilö palvelukeskuksen osalta on talous- ja henkilöstöjohtaja.

Ruoka- ja siivouspalveluista ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö. Asiakirjahallinnosta ja arkistotoimesta vastaa Hallintopäällikkö

#### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Hallintopäällikön vakituinen virka perustetaan 1.1.2025 lukien.

Asiakirjahallinnon taksa valmistellaan vuodelle 2025.

Hallintosääntöä tullaan päivittämään kevään 2025 aikana.

Tietohallinnossa toteutetaan päivityksiä ICT-toimintaympäristöön. Kunnan palvelinlaitteisto ja tietokoneiden käyttöjärjestelmät ovat elinkaarensa päässä ja on uusittava. Myös sähköpostijärjestelmä vaatii päivityksen, jonka toteuttaminen vaatii resursointia.

Taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon osalta alkaa toinen vuosi Loimijoen kuntapalveluissa ja heidän tarjoamissa järjestelmissä.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

1) Huolehditaan talouden suunnittelusta ja ajanmukaisesta seurannasta.

2) Huolehditaan sisäisen valvonnan ohjeiden sekä riskienhallinnan ajanmukaisuudesta. Päivitetään ohjeistus ajantasalle.

3) Selkeytetään sisäisiä prosesseja ja luodaan toimivia käytäntöjä

4) Otetaan sähköinen arkistointi koko kunnan käyttöön

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

5) Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt: Sairauspoissaolojen määrä vähenee ja panostetaan ennaltaehkäisyyn. Huolehditaan työhyvinvoinnista ja työkyvyn ylläpidosta yhdessä työterveyshuollon kanssa.

6) Talouden tasapaino: Kunnan valtuuston tekemiin talouslinjauksiin perustuva talousarviovalmistelu. Tilinpäätöksen tulos on vähintään talousarvion mukainen ja investoinnit toteutuvat enintään talousarvion mukaisina.

7) Seurataan ja toimeenpannaan henkilöstöohjelman tavoitteita.

8) Kehitetään sisäisiä palveluita ja luodaan yhtenäisiä käytäntöjä.

9) Huolehditaan palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta kustannustehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

10) Kehitämme tietojohdamista ja talous- sekä henkilöstöraportointia. Tärkeässä roolissa on ajantasainen ja laadukas talousraportointi.

11) Palvelukeskuksen toimivuuteen panostaminen ja uuden palvelukeskuksen yhteistyön kehittäminen.

12) Yhteistyön kasvattaminen sidosryhmien kanssa

**TALOUSLUVUT - HALLINTOPALVELUT-PALVELUKESKUS (ULKOISET+SISÄISET)**

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>192</b>	<b>86</b>	<b>83</b>	<b>83</b>	<b>83</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-3 092</b>	<b>-2 853</b>	<b>-3 019</b>	<b>-3 100</b>	<b>-3 153</b>
Toimintakate	-2 900	-2 767	-2 936	-3 018	-3 070
Poistot ja arvonalentumiset	-196	-70	-126	-126	-126
<b>Yhteensä</b>	<b>-3 095</b>	<b>-2 837</b>	<b>-3 063</b>	<b>-3 144</b>	<b>-3 196</b>

## 7.6.2. Keskitetty henkilöstöhallinto

### TEHTÄVÄN KUVAUS

Keskitetty henkilöstöhallinto sisältää seuraavat toiminnot: 1) henkilöstöhallinto, 2) henkilöstöedut ja 3) työsuojelu ja yhteistoiminta.

Palkanlaskentapalvelut on hankittu 1.1.2024 alkaen Loimijoen kuntapalveluilta.

Vastuhenkilö on talous- ja henkilöstöjohtaja.

### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vuodesta 2025 alkaen työsuojelun ja yhteistoiminnan kulut keskitetään hallintoon pois toimialoilta.

### VUOSITAVOITTEET

#### Tavoite

#### Kehittyvä kunta

1) Henkilöstöohjelman toimenpiteiden käyttöönotto ja seuranta.

2) Henkilöstöohjelmasta viestiminen henkilöstölle ja esimiehille sekä henkilöstöohjelman mukaisten toimenpiteiden ylläpito.

#### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

3) Toimivat ja hyvinvoivat työyhteisöt: Sairauspoissaolojen määrä vähenee ja panostetaan ennaltaehkäisevään työhön.

4) Henkilöstön käsikirja luodaan auttamaan esihenkilöitä ja työntekijöitä yhteisten pelisääntöjen selkeyttämiseksi.

5) Henkilöstöohjelmasta viestiminen henkilöstölle ja esihenkilöille sekä henkilöstöohjelman mukaisten toimenpiteiden seuranta.

6) Sairauspoissaoloja ja erityisesti niiden pitkittymistä ehkäiseviä toimenpiteitä kehitetään yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

7) Panostetaan työsuojeluprosesseihin, ohjeisiin ja seurantaan.

#### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

8) Kannustamme henkilöstölähtöiseen kehittämiseen: Johtoryhmässä käsiteltyjen kehittämisideoiden määrä; kuntatasolla vähintään 5 kehittämisideaa vuodessa.

9) Henkilöstölähtöisen kehittämisen toimintamallin ylläpitäminen ja vahvistaminen organisaatiossa. Kannustetaan "Lupa tehdä toisin ja lupa kehittää" -ajattelumallilla työskentelyyn.

10) Panostetaan perehdyttämiseen uuden sähköisen perehdyttämisalustan viimeistelyllä ja käyttöönotolla. Myös yleinen perehdyttämisohjeistus päivitetään.

### TALOUSLUVUT - KESKITETTY HENKILÖSTÖHALLINTO (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>18</b>	<b>23</b>	<b>19</b>	<b>19</b>	<b>19</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-324</b>	<b>-297</b>	<b>-343</b>	<b>-347</b>	<b>-350</b>
Toimintakate	-306	-274	-324	-327	-331
Yhteensä	-306	-274	-324	-327	-331

### 7.6.3. Hallinto- ja talouspalvelut

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Talous- ja hallintopalvelut sisältävä seuraavat toiminnot: talouspalvelut, hallintopalvelut ja tietohallintopalvelut.

Talouspalvelut toiminto koostuu talousohjauksesta, talouspalveluiden koordinoinnista ja kehittämisestä, rahoituksen järjestämisestä ja riskienhallinnasta.

Talousohjaus vastaa kunnan talouden suunnittelusta ja seurannasta, talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta ja raportoinnista mukaan lukien osavuosisikatsauksista.

Talouspalvelut vastaa ostopalveluna ja sisäisesti tuotettavien kirjanpito- ja tilinpäätöstehtävien, ostolaskujen käsittelyn ja -reskontran, myyntilaskutuksen- ja perintätehtävien, ulkoisen ja sisäisen laskentatoimen ja niihin liittyvien tietojärjestelmien järjestämisestä, ohjauksesta sekä kehittämisestä sekä tilinpäätöksen koostamisesta.

Rahoitus vastaa lyhyt- ja pitkäaikaisesta varainhankinnasta ja sen riittävydestä, rahoitus- ja koriskien hallinnasta, leasingrahoituksen puitesopimuksista, sijoitustoiminnasta, likviditeetin ja tilien hallinnasta, ulkoisista pankki- ja rahoittajasuhteista sekä näiden osa-alueiden kehittämisestä.

Riskienhallinta vastaa riskienhallinnan koordinoinnista, ohjauksesta ja kehittämisestä, kattavan ja ajantasaisen vakuutusturvan varmistamisesta.

Hallinto kehittää koko kunnan hallintoa hyvän hallinnon mukaisesti. Hallinnon toiminnot koostuvat tiedonhallinnasta, asianhallinnasta, asiakirjahallinnosta, kokousten valmistelun ja päätöksenteon tuesta, kunnan virastopalveluista sekä yleishallinnon järjestelyistä. Hallinto koordinoi myös kunnan hankintoja.

Tiedonhallinta vastaa koko kunnan tiedonohjauksesta ml. asiakirjahallinto. Asianhallinta koordinoi asioiden käsittelyä. Asiakirjahallinto vastaa kunnan asiakirjahallinnon ja arkistoimen järjestämisestä. Hallinto ylläpitää ja kehittää kunnan sähköisiä tiedonhallinnan, asiahallinnan-, arkisto- ja allekirjoitusjärjestelmiä.

Kokousten valmistelu ja päätöksenteon tuki vastaa valtuuston ja -hallituksen kokousten valmistelusta, kunnan tasoisesti valmistelun ja päätöksenteon kehittämisestä sekä ohjauksesta.

Kokousten valmistelu ja päätöksenteon huolehtii valtuuston, hallituksen ja kunnanjohtajan toimintaedellytyksistä, päätösvalmistelusta, täytäntöönpanosta, päätöksenteon käytännön järjestelyistä ja sihteeritehtävistä.

Virastopalvelut vastaa palvelupiste Monikon toiminnasta, kunnan viraston kopiointi-, postitus- ja toimistotarvike palveluista sekä kunnan löytöeläinpalveluista.

Yleishallinnon järjestelyt ohjaavat ja kehittävät kunnan hallintomenettelyä sekä ylläpitävät hallintosääntöä, hankintaohjetta ja muuta kunnan yleistä ohjeistusta. Yleishallinnon järjestelyt huolehtivat yleisten vaalien järjestämisestä. Puhelunvälitys ostetaan ulkopuoliselta toimijalta.

ICT-palvelut ja tietohallintopalvelut toteutetaan yhteistyössä Lopen kunnan kanssa. Tietohallinnon palveluyksikkö vastaa kunnan toiminnan ja palveluiden digitalisoinnin kokonaissuunnittelusta ja toteutuksesta, IT-toimittajien ohjauksesta ja IT-palvelujen elinkaarenhallinnasta, tieto-



hallinnon, tietotekniikan, tietoliikenteen, teletekniikan sekä tietohallinnon ohjelmistojen tarkoituksenmukaisesta kehittämisestä ja yhteensovittamisesta sekä IT-hankintojen suunnittelusta ja toteutuksesta. Lisäksi yksikkö vastaa tietojärjestelmien tietoturvan ja tietosuojan suunnittelusta, koordinoinnista, kehittämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta.

Talous- ja henkilöstöjohtaja vastaa talous- ja hallintopalveluista, sisältäen myös arkistovastuun.

#### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Hallintopäällikön viran vakinaistaminen

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

1) Taloudellisen tilanteen seuraaminen ja siihen nopeasti reagoiminen edellyttävät laadukkaita seuranta- ja ennustemenetelmiä. Pyritään järjestämään palvelut niin, että käytössä olisi laadukkaita seuranta- ja ennustemenetelmiä.

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

2) Talouden tasapaino: Tilinpäätöksen tulos on vähintään talousarvion mukainen ja investoinnit toteutuvat enintään talousarvion mukaisina.

3) Jatketaan kunnan arkistonmuodostuksen ja sitä koskevien suunnitelmien kehittämistä arkistolaitoksen antamien sähköisen arkistonmuodostuksen eAMS.määritysten mukaisesti ja otetaan käyttöön sähköisen arkistoinnin ratkaisu.

4) Ollaan aktiivisesti mukana julkisen hallinnon sähköisten palveluiden käyttöönotossa.

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

5) Palvelukeskus vaihdoksen sujuva siirto sekä palveluiden pystyttäminen sujuvasti Loimijoen kuntapalveluiden kanssa.

6) Kehitetään ICT-toimintaa ja pyritään hyödyntämään digitalisaatiota asiakaslähtöisesti.

#### TALOUSLUVUT - HALLINNON SISÄISET PALVELUT (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>128</b>	<b>32</b>	<b>33</b>	<b>33</b>	<b>33</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-1 275</b>	<b>-1 105</b>	<b>-1 168</b>	<b>-1 185</b>	<b>-1 204</b>
Toimintakate	-1 147	-1 074	-1 135	-1 152	-1 170
Poistot ja arvonalentumiset	-181	-46	-100	-100	-100
<b>Yhteensä</b>	<b>-1 328</b>	<b>-1 119</b>	<b>-1 235</b>	<b>-1 252</b>	<b>-1 270</b>

#### 7.6.4. Ruoka- ja siivouspalvelut

##### TEHTÄVÄN KUVAUS

Ruoka- ja siivouspalvelut tuottaa ruoka- ja siivouspalvelun Monnin, Eskon, Ryttylän ja Oitin alakouluihin, Hausjärven yläasteelle ja lukioon sekä Hikiän, Kirkonkylän, Ryttylän ja Oitin päiväkoiteihin. Lisäksi yksikkö tuottaa siivouspalvelun kirjastoon ja kunnanvirastoon.

Vastuhenkilö on ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö.

##### VUOSITAVOITTEET

###### Tavoite

###### Kehittyvä kunta

- 1) Yksikön tietosisältöä kunnan verkkosivuilla ylläpidetään.
- 2) Ruokapalvelun toiminnanohjausjärjestelmän ominaisuuksia hyödynnetään laajemmin.

###### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 3) Ruokalistapohjainen palautekanava on käytössä.
- 4) Ruokalistakehityksessä huomioidaan mahdollisuuksien mukaan tuotteiden kotimaisuus.

###### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 5) Ruoka- ja siivouspalvelut -yksikköä kehitetään henkilöstölähtöisesti.

##### TALOUSLUVUT - RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>46</b>	<b>32</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>30</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-1 492</b>	<b>-1 450</b>	<b>-1 508</b>	<b>-1 568</b>	<b>-1 599</b>
Toimintakate	-1 447	-1 419	-1 478	-1 538	-1 568
Poistot ja arvonalentumiset	-15	-24	-26	-26	-26
<b>Yhteensä</b>	<b>-1 461</b>	<b>-1 443</b>	<b>-1 504</b>	<b>-1 564</b>	<b>-1 595</b>

##### TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Vuoden ateriasuoritteet	251 400	251 406	251 853	251 853	251 853
Vuoden aikana siivottavat neliömetrit	21 880	21 738	19 532	19 532	19 532

## 7.7. Elinvoimapalvelut -palvelukeskus

### 7.7.1. Toimielin yhteensä

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Elinvoimapalvelut -palvelukeskus sisältää seuraavat tulosalueet: elinkeinojen kehittäminen (ml. markkinointi), EU- tuet, maataloustoimi, joukkoliikenne, kansainvälinen toiminta, työllistäminen ja maahanmuuttoasiat (ml. siviilipalvelus). Elinvoimapalveluiden asioita käydään läpi elinvoima-toimikunnassa. Lisäksi palvelukeskuksen alla toimii ympäristölautakunta. Uusien yrittäjien neuvontapalvelut toteutetaan Riihimäen tilat ja kehitys Oy:n kautta.

Vastuhenkilö on kunnanjohtaja.

Elinvoimapalvelut -palvelukeskuksen tehtävä on edistää ja kehittää kunnassa asumista, työllisyyttä ja yrittämistä. Tätä tehtävää palvelukeskus toteuttaa ympäristöä ja kunnan erityispiirteitä kunnioittaen, yhdessä eri toimijoiden kanssa paikallisesti ja seudullisesti.

Elinvoimapalvelut -palvelukeskuksella on käytettävissään seuraavat valtuuston päättämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviovuoden luvut ovat sitovia ja suunnitelmavuosien luvut ohjeellisia.

#### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Yritysvoimala Oy:n toiminta on loppunut ja aloittavien yrittäjien neuvonta hoidetaan Riihimäen tilat ja kehitys Oy:n kautta. Suomen Kasvukäytävä –verkoston toiminnan jatkumisesta päätetään vuoden 2025 aikana.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

- 1) Maakunnallinen kärkisija Suomen yrittäjien yrittäjyysbarometrissa.
- 2) Työttömyysaste on pienempi kuin Kanta-Hämeen muilla kunnilla

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 3) Tulo- ja yhteisöverotuottojen kasvu edellisvuodesta

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 4) Kunta on mukana vähintään 10:ssä kunnan eri taajamissa järjestettävissä yli 50 henkilön yleisötapahtumissa
- 5) Kunta laatii yleisen markkinointistrategian ja –suunnitelman ja toteuttaa sen pohjalta suunnitellusti markkinointia (Valtuusto 25.11.2024)

#### TALOUSLUVUT - ELINVOIMAPALVELUT-PALVELUKESKUS (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>324</b>	<b>364</b>	<b>400</b>	<b>400</b>	<b>400</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-1 567</b>	<b>-1 671</b>	<b>-2 839</b>	<b>-3 158</b>	<b>-3 237</b>
Toimintakate	-1 243	-1 307	-2 439	-2 758	-2 838
Poistot ja arvonalentumiset	-15	-15	-14	-14	-14
<b>Yhteensä</b>	<b>-1 258</b>	<b>-1 322</b>	<b>-2 453</b>	<b>-2 772</b>	<b>-2 852</b>

## 7.7.2. Elinkeinojen kehittäminen

### TEHTÄVÄN KUVAUS

Elinkeinojen kehittämiseen kuuluvat seuraavat toiminnot: elinkeinojen kehittäminen (ml. markkinointi), EU- tuet, maataloustoimi, joukkoliikenne, kansainvälinen toiminta ja työllistäminen ja maahanmuuttoasiat (ml. siviilipalvelus). Uusien yrittäjien neuvonta toteutetaan Riihimäen tilat ja kehitys Oy:n kautta.

Matkailu-, kulttuuri- ja tapatumakohteiden markkinointia tehdään yhdessä Riihimäen ja Lopen kuntien kanssa Visit Riihimäki toimintaympäristössä.

Hausjärvi osallistuu Suomen kasvukäytävän yhteistyöverkoston jatkoneuvotteluihin, jossa tavoitteena on edistää Helsingistä Seinäjoelle älykkäitä ihmisten, tavaroiden, palveluiden sekä osaamisen liikkumisratkaisuja.

Vastuuhenkilönä on kunnanjohtaja.

### VUOSITAVOITTEET

#### Tavoite

#### Kehittyvä kunta

1) Maakunnallinen kärkisija Suomen yrittäjien kuntabarometrissa.

#### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

2) Etelä-Hämeen työllisyysalue tarjoaa vaikuttavat palvelut työnhakijoille ja yrittäjille

### TALOUSLUVUT - ELINKEINOELÄMÄN KEHITTÄMINEN (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>163</b>	<b>206</b>	<b>197</b>	<b>197</b>	<b>197</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-1 067</b>	<b>-1 142</b>	<b>-2 267</b>	<b>-2 574</b>	<b>-2 642</b>
Toimintakate	-904	-936	-2 070	-2 378	-2 446
Poistot ja arvonalentumiset	-15	-15	-14	-14	-14
<b>Yhteensä</b>	<b>-918</b>	<b>-951</b>	<b>-2 084</b>	<b>-2 392</b>	<b>-2 460</b>

### 7.7.3. Ympäristölautakunta

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Ympäristölautakuntaan kuuluvat toiminnot kaavoitus ja maankäytön suunnittelu, ympäristöasiat, rakennusvalvonta ja hallinto.

Vastuhenkilö on rakennustarkastaja.

Kaavoitusta ja maankäyttöä toteutetaan kunnanhallituksen linjaamien ohjeiden ja päätösten mukaisesti. Kaavoitus mahdollistaa asumisen, liikkumisen ja palveluiden kehittämisen kunnan taajamissa. Tavoitetasona on joustava, kunnan kehitystä ja palveluita tukeva kaavoitus.

Taajamien asemakaavoja ajantasaistetaan kaavoitussuunnitelman ja esiin nousevien tarpeiden mukaisesti. Oitissa ja Ryttylässä käynnistetyt asemakaavamuutokset saatetaan loppuun. Monniin kaavoitetaan uusi pientalovaltainen alue Monninlinjan varteen. Vireillä olevan Oitin osayleiskaavan valmistelua jatketaan laatimalla kaavatyön edellyttämiä selvityksiä.

Rakennusvalvonnan toiminta painottuu lakisäätöihin tehtäviin. Merkittävä osuus työn kuvaan on rakentamiseen painottuva neuvonta, rakentamismahdollisuuksien selvittäminen ja suunnittelun ohjaustyö.

Uudispientalorakentamisen arvioidaan pysyvän vuoden 2024 tasolla. Käyttötarkoituksen muutokset ja haja-asutusalueelle suuntautuva rakentaminen pysyvät arvioiden mukaan vuoden 2024 tasolla. Talouden taantuma vaikuttaa heikentävästi rakentamiseen.

Rakennusvalvonnan ohjelmistojen ja rakentamislain muutokset tulevat rasittamaan rakennusvalvonnan taloutta ja luovat muutos/korotuspainetta lupamaksuihin.

Muuttuva lainsäädäntö ja uudet ohjelmistot edellyttävät jatkuvaa koulutusta.

Ympäristötoimi vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista lakisäätöistä viranomaistehtävistä sekä muista sille säädetyistä tehtävistä. Viranomaistehtävät ovat pääosin lupa- ja valvontatyötä ja muihin tehtäviin kuuluu muun muassa neuvonta- ja ohjaustyö sekä ympäristönsuojelun edistäminen kunnassa. Ympäristönsuojelun edistämistyötä tehdään resurssien puitteissa ja lakisäätöistä tehtävistä suoriudutaan kohtuullisessa ajassa. Lupahakemukset pyritään käsittelemään noin vuoden kuluessa, luvitustyön määrä riippuu toimintojen luvanvaraisuudesta ja niiden laajuudesta.

Ympäristötoimi suorittaa luvitettujen ja rekisteröityjen kohteiden valvontaa ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman sekä saatujen ilmoitusten perusteella. Maa-ainesten ottoa valvotaan vuosittain sekä muuta ympäristötoimelle kuuluvaa valvontatyötä tehdään siten kuin siitä on säädetty jätelaissa, vesilaissa, luonnonsuojelulaissa, vesihuoltolaissa, maasto- ja vesiliikennelaeissa sekä ulkoilulaissa, pääasiassa ilmoitusten ja vireillepanojen perusteella.

Ympäristötoimessa neuvonta on merkittävä osa työmäärästä, joka painottunee jätevesiasioihin.

Vesihuoltoon liittyvä kiinteistökartoitus-projekti jatkuu vuonna 2025.

## VUOSITAVOITTEET

### Tavoite

#### Kehittyvä kunta

- 1) Joustava kaavoitusprosessin läpivienti: Hankkeet etenevät aikataulussa ja täyttävät niille asetetut tavoitteet sisällön ja laadun osalta. Kaavoituksella pyritään tukemaan kunnan pitovoimaa, kasvua ja yrittäjyyttä sekä tarjoamalla monipuolisia tontteja erilaisiin tarpeisiin.
- 2) Ympäristötoimi pyrkii vastaanottamiensa hakemusten osalta niiden joustavaan ja ripeään käsittelyyn.
- 3) Rakennusvalvonta pyrkii ennakko-ohjauksella opastamaan asiakasta ja löytämään sopivat ratkaisumallit.
- 4) Laaditaan kunnan ilmasto-ohjelma.
- 5) Kannustamme kuntalaisia, alueemme yrityksiä ja muita toimijoita hakemaan tietoa uusimpien ilmastoteknologioiden käyttöön otosta.

#### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 6) Vastaamme mahdollisimman nopeasti asiakkaan yhteydenottoihin. Pyrimme vastaamaan laaja-alaisiin kysymyksiin kootusti (ns. yhden luukun periaate).
- 7) Ympäristölupien ja maa-aineslupien käsittelyaikataulu: 6–12 kuukautta, kun hakemukset ovat käsittelykelpoisia.
- 8) Rakennuslupien käsittelyaikataulu: 2–8 viikkoa, kun hakemukset ovat myöntökelpoisia.

#### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 9) Toimialueemme asiakkaiden ohjauksen/neuvonnan parantaminen: hakemusten täydennystarpeiden pienentäminen ja lupakäsittelyiden nopeutuminen; lupahakemukset täydellisempiä.

## TALOUSLUVUT – YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>161</b>	<b>158</b>	<b>203</b>	<b>203</b>	<b>203</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-500</b>	<b>-529</b>	<b>-572</b>	<b>-584</b>	<b>-595</b>
Toimintakate	-340	-371	-369	-380	-392
Yhteensä	-340	-371	-369	-380	-392

## TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Henkilöstön määrä	5	6	6	6	6
Rakennusluvut, yhden asunnon talot (uudet)	5	7	4	5	6
Rakennusluvut, rivitalot (uudet)	1	1	0	1	1
Rakennusluvut, käyttötarkoituksen muutos asunnoksi	2	2	1	2	2
Rakennusluvut, muut	111	100	60	70	80
Työnjohtajat	82	50	50	60	70

## 7.8. Sivistyslautakunta

### 7.8.1. Toimielin yhteensä

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Sivistyslautakunnan vastuulla ovat seuraavat tulosalueet: hallintopalvelut, varhaiskasvatus, peruskoulut, toisen asteen koulutus, kulttuuri- ja museotoimi, liikunta- ja nuorisotoimi, kirjasto-toimi sekä kansalaisopisto.

Sivistyslautakunnan toiminta-ajatus: Sivistyslautakunta vastaa toimialaansa kuuluvien palvelujen ajanmukaisesta, kustannus- ja arvotietoisesta järjestämisestä hausjärveläisille käytössä olevien voimavarojen mukaan.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

- 1) Jatko-opiskeluun yhteishaun kautta päässeet Hausjärveltä päättötodistuksen saaneista (%); Tyydyttävä taso 95%, hyvä taso 98%
- 2) Lasten ja nuorten liikuntaharrastusten lisääminen; Liikuntakerhojen ympärivuotinen tarjonta neljässä taajamassa.
- 3) Lasten ja nuorten päihdevalistus yhteistyössä sidosryhmien kanssa (vanhempaintoimikunnat, urheiluseurat,...); Jokaisella koululla on järjestetty vähintään yksi tilaisuus.

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 4) Lukio-opetuksen säilyminen kunnassa; Hausjärven perusopetuksen päättötodistuksen saaneista, lukioon hakeutuvista nuorista, 45 % hakee oman kunnan lukioon.
- 5) Varhaiskasvatuspalveluiden monipuolinen tarjonta; Tarjolla neljä erimuotoa varhaiskasvatuspalveluista.
- 6) Kouluviihtyvyyden lisääminen; 1. Kiusaamisen vastaisen toimintamallin laatiminen ja jalkauttaminen
- 7) Hyvinvointityön kehittäminen kunnassa; 1. Hyte-kertoimen nostaminen vuoden 2023 arvosta.

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 8) Maakunnallisessa yhteistyössä mukana oleminen; Maakunnallisten yhteistyöhankkeiden määrä

#### TALOUSLUVUT – SIVISTYSLAUTAKUNTA (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>1 686</b>	<b>1 232</b>	<b>1 394</b>	<b>1 394</b>	<b>1 394</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-15 413</b>	<b>-14 767</b>	<b>-15 236</b>	<b>-15 442</b>	<b>-15 757</b>
Toimintakate	-13 727	-13 535	-13 842	-14 048	-14 363
Poistot ja arvonalentumiset	-16	-19	-14	-14	-14
<b>Yhteensä</b>	<b>-13 743</b>	<b>-13 553</b>	<b>-13 855</b>	<b>-14 061</b>	<b>-14 376</b>

## 7.8.2. Sivistyksen hallintopalvelut

### TEHTÄVÄN KUVAUS

Sivistyksen hallintopalveluihin kuuluvat luottamus henkilöhallinto ja lautakunnan hallintopalvelut. Vastuhenkilö on sivistysjohtaja.

### VUOSITAVOITTEET

#### Tavoite

#### Kehittyvä kunta

- 1) Lakimuutoksiin reagointi ja niihin valmistautuminen sivistyspalveluissa
- 2) Sivistyspalvelujen toiminnan sopeuttaminen lapsien määrän vähetessä

#### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 3) Koulukuljetusten suunnittelu ja järjestäminen

#### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 4) Palautteen kerääminen toiminnasta; Palautteen keräämisen suunnitelma sivistystoimialalle.
- 5) Yhteistoiminta Kanta-Hämeen hyvinvointialueen kanssa

### TALOUSLUVUT – HALLINTOPALVELUT (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>331</b>	<b>103</b>	<b>125</b>	<b>125</b>	<b>125</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-896</b>	<b>-580</b>	<b>-686</b>	<b>-702</b>	<b>-718</b>
Toimintakate	-565	-478	-562	-577	-593
Poistot ja arvonalentumiset	-16	-19	-14	-14	-14
<b>Yhteensä</b>	<b>-581</b>	<b>-496</b>	<b>-575</b>	<b>-591</b>	<b>-607</b>

### TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Henkilöstön määrä	5	6	6	6	6
Sivlan kokoukset	10	11	10	10	10
Sivlan kokousten asiat	55	70	70	70	70
Sivistysjohtajan päätökset	131	600	130	130	130
Varhaiskasvatuspäällikön päätökset	1730	1520	1600	1600	1600
Osastosihteerin päätökset	32	70	70	70	70
Koulujen rehtoreiden päätökset	245	180	250	250	250
Rehtorikokoukset	9	10	10	10	10
Kustannukset, €/asukas	52	63	71	71	71



### 7.8.3. Varhaiskasvatus

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Varhaiskasvatukseen kuuluvat tulosyksiköt:

- Päiväkotihoidot: Hikiän, Oitin, Ryttylän ja Kirkonkylän päiväkodit sekä Monnin, Eskon, Ryttylän ja Hausjärven yhtenäiskoulun esiopetuksen täydentävä varhaiskasvatus  
Lastenhoidontuet: palveluseteli ja lastenkotihoidon tuki  
Palvelusetelipäiväkodit: Sutamaa; Monni ja Seikkailuystävät; Hikiä  
Ryhmäperhepäiväkotit: Kaisan Murut; Oitti (palveluseteli)  
Palveluseteliperhepäivähoitajat 4  
Erityisvarhaiskasvatus

Vastuhenkilö on varhaiskasvatuspäällikkö, joka toimii varhaiskasvatuksen alueen esihenkilönä.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

1) Henkilöstömäärän suhteuttaminen kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrään.

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

2) Tarjolla on neljä eri muotoa varhaiskasvatuspalveluista

3) Varhaiskasvatuslain mukaan arviointia tulee toteuttaa. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olemme liittyneet Karvin suunnittelemaan ja järjestämään Valssi-arviointijärjestelmään käyttöönotto.

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

4) Huoltajien ja lasten osallisuuden lisääminen ja vahvistaminen varhaiskasvatuksessa sähköisen toiminnanohjausjärjestelmän avulla.

5) Digitaalisuus ja monilukutaito varhaiskasvatuksessa; uusien laitteiden ja oppimishjelmien myötä lapset harjoittelevat turvallista toimintaa sähköisten laitteiden parissa.

#### TALOUSLUVUT – VARHAISKASVATUS (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>361</b>	<b>351</b>	<b>277</b>	<b>277</b>	<b>277</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-3 454</b>	<b>-3 594</b>	<b>-3 521</b>	<b>-3 573</b>	<b>-3 627</b>
Toimintakate	-3 093	-3 243	-3 244	-3 295	-3 349
Yhteensä	-3093	-3 243	-3 244	-3 295	-3 349

#### TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Henkilöstön määrä	50	53	50	50	50
Lapset kunnallisessa päivähoitossa	218	227	220	220	220
Lapset kotihoidon tuella	38	52	53	53	53
Lapset yksityisen hoidon tuella	0	0	0	0	0
Lapset palvelusetelillä	91	105	100	100	100

#### 7.8.4. Peruskoulut

##### TEHTÄVÄN KUVAUS

Peruskoulutukseen kuuluvat tulosyksikköinä esiopetus, peruskoulut, koululaisten iltapäivätoiminta sekä koulun tukitoiminnot.

Vastuuhenkilö on kunkin koulun toiminnasta vastaava rehtori. Muun toiminnan osalta vastuuhenkilö on sivistysjohtaja.

##### VUOSITAVOITTEET

###### Tavoite

###### Kehittyvä kunta

1) Opetuksen laadun varmistus; 1. Opettajien jatkuva koulutus. 2. Ajantasainen välineistö.

###### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

2) Kouluviihtyvyyden lisääminen; 1. Kiusaamisen vastaisen toimintamallin laatiminen ja jalkauttaminen

###### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

3) Sähköisen asiointin lisääminen; Oppilastietojärjestelmän mahdollisuuksien hyödyntäminen.

##### TALOUSLUVUT – PERUSKOULUT (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>824</b>	<b>622</b>	<b>840</b>	<b>840</b>	<b>840</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-9 295</b>	<b>-8 835</b>	<b>-9 289</b>	<b>-9 415</b>	<b>-9 623</b>
Toimintakate	-8 471	-8 213	-8 449	-8 576	-8 783
<b>Yhteensä</b>	<b>-8 471</b>	<b>-8 213</b>	<b>-8 449</b>	<b>-8 576</b>	<b>-8 783</b>

##### TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Opetushenkilöstö	83	83	79	79	79
Avustajat, oppilashuolto	36	37	38	38	38
Esiopetusoppilaat	77	70	62	62	62
1–6-luokkalaiset	598	630	594	594	594
7–9-luokkalaiset	259	280	313	313	313
Eskon koulu, erityisopetus	32	30	13	13	13
Oppilaat yhteensä	966	1010	969	969	969
Aamu- ja iltapäivätoimintapisteet	5	5	4	4	4
Esiopetusoppilas €/vuosi	6668	5600	7225	7225	7225
Perusopetusoppilas €/vuosi	8237	7300	8719	8719	8719
Kuljetusoppilaat 0–6 (sis. Eskon erityisopetus)	197	200	178	178	178
Kuljetusoppilaat	205	200	200	200	200
<b>Kuljetusmenot yhteensä</b>	<b>963323</b>	<b>934000</b>	<b>1025000</b>	<b>1025000</b>	<b>1025000</b>

### 7.8.5. Toisen asteen koulutus

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Toisen asteen koulutus sisältää toiminnot Hausjärven lukio ja musiikkikoulut.

Vastuhenkilö on lukion osalta koulun rehtori, muun koulutuksen osalta sivistysjohtaja.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

1) Hausjärven lukion toiminnan vahvistaminen; Oman lukion markkinointi seudullisesti perusopetuksen oppilaille.

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

2) Lukio-opetuksen kehittäminen; Henkilöstön jatkuva koulutus.

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

3) Hyvä yhteistyö kodin ja koulun välillä; 1. Järjestetyt vanhempainillat 2. yhteisöllinen opiskelijahuolto - 4 kokousta lukuvuodessa.

#### TALOUSLUVUT - TOISEN ASTEEN KOULUTUS (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	3	1	1	1	1
Toimintakulut	-660	-644	-609	-623	-638
Toimintakate	-657	-643	-608	-622	-637
Yhteensä	-657	-643	-608	-622	-637

#### TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Henkilöstön määrä	4,3	4	4	4	4
Opiskelijat	44	48	53	53	53
Suoritettut yo-tutkinnot	16	16	13	13	13
Musiikinopiskelijat	43	43	43	43	43
Lukion oppilas, euroa/vuosi	13 583	12 300	11433	11433	11433
Musiikkiopistolainen, euroa/vuosi	1 168	1 100	1 200	1 200	1 200

### 7.8.6. Hyvinvointipalvelut

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä, johon kuuluvat muun muassa osaamisen ja kulttuurin, kunnan elinvoiman, paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen sekä elinympäristön kehittäminen. Se on toimintaa, jolla ennaltaehkäistään ongelmien syntymistä. Kuntalaisten hyvinvointia edistetään yhteistyössä eri sektoreiden, kuntalaisten, yhdistyksien ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Nuorisotoimi tarjoaa monipuolista toimintaa kaikille hausjärveläisille nuorille mahdollisimman laajasti. Nuorisotoimi pyrkii tukemaan nuorten kasvua kohti aikuisuutta pitäen osallisuuden ja osallistamisen keskiössä.

Hausjärvellä on hyvä harrastaa. Liikuntatoimi tarjoaa monipuolisia liikuntapalveluita kaiken ikäisille ja erilaiset liikuntapaikat kutsuvat käyttäjiä ympäri vuoden.

Vastuhenkilö hyvinvointisuunnittelija.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

- 1) Liikuntaneuvonnan rakenteiden juurruttaminen osaksi liikuntapalveluja ja vuosikellon luominen.
- 2) HYTE-kertoimen korottaminen vuodesta 2024. (Vuoden 2024 HYTE-kerroin 0,58)
- 3) Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen raporttien ja suunnitelmien kehittäminen ja uudistaminen

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 4) Syrjäytymistä ehkäisevään työhön panostaminen: kohtaamisten lisääminen vuodesta 2024.
- 5) Koulunuorisotyötä tehdään kaikissa kunnan kouluissa: yhteisöllisyyden kasvattaminen, rakenteiden kehittäminen ja koulunuorisotyön käsikirjan tekeminen.

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 6) Yhteistyö paikallisten seurojen ja yhdistysten kanssa: yhdistyksien välisen yhteistyön kehittäminen ja kaksi yhdistystapaamista vuodessa.
- 7) Liikuntatapahtumien järjestäminen ja tapahtumiin osallistuminen: 12 tapahtumaa vuodessa.
- 8) Nuorisovaltuusto järjestää nuorille tapahtuman kerran vuodessa.
- 9) Hausjärven kunta aloittaa yhteistyön Commu Appin kanssa yhteisöllisyyden ja vapaaehtoistoiminnan lisäämiseksi. Toiminta rahoitetaan perintö- ja testamenttivaroista, joissa kunta on luvannut käyttää varoja ikäihmisten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen.
- 10) Hyvinvointipalveluille on lahjoitettu testamenttivaroja, jotka tulee kohdistaa ikäihmisten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen. Varoja käytetään vanhustenviikon sekä hyvinvointiviikon tapahtumiin sekä liikunnanohjaajan palkkamenoihin ja ikäihmisten uimalippuihin.

#### TALOUSLUVUT – HYVINVOINTIPALVELUT (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>70</b>	<b>64</b>	<b>66</b>	<b>66</b>	<b>66</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-448</b>	<b>-460</b>	<b>-497</b>	<b>-506</b>	<b>-515</b>
Toimintakate	-378	-396	-431	-439	-448
Yhteensä	-378	-396	-431	-439	-448

**TUNNUSLUVUT**

<b>Tunnusluku</b>	<b>01–12 2023</b>	<b>TA 2024</b>	<b>TA 2025</b>	<b>TS1 2026</b>	<b>TS2 2027</b>
Henkilöstön määrä	4,9	5	8,1	8,1	8,1
Liikuntatapahtumat	18	12	12	12	12
Ohjatut liikuntakerhot (lapset)	309	200	310	310	310
Liikuntatoimen kohtaamiset	9 013	8 500	11 000	11 000	11 000
Ohjatut liikuntaryhmät	568	400	550	550	550
Nuorisotoimen järjestämät toimintakerrat	15 534	400	500	500	500
Nuorisotoimen kohtaamiset	185	5 000	11 000	11 000	11 000

### 7.8.7. Kirjastotoimi

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Yleisten kirjastojen tehtävänä on toteuttaa tiedollista ja kulttuurillista tasavertaisuutta, edistää väestön hyvinvointia, estää syrjäytymistä ja tukea sivistys- ja tietopääoman karttumista. Yleisten kirjastojen palvelut ovat kaikille avoimia ja peruspalvelut maksuttomia. Kunta vastaa siitä, että palvelut ovat kirjastolain mukaisia (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016).

Hausjärvellä on pääkirjasto ja kirjastoauto.

Vastuuhenkilö on kirjasto- ja kulttuurijohtaja.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

1) Asiakaskyselyn tekeminen yhteistyössä RATAMO-kirjastojen kanssa kerran kahdessa vuodessa.

2) Kouluyhteistyön tekeminen; Kuusi käyntiä koululla vuodessa.

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

3) Pääkirjasto on avoinna ympäri vuoden.

4) Kirjastoauto kiertää ympäri kunnan aluetta; Kahden viikon kierron aikana pysäkkejä on 70-80 kappaletta.

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

5) Kirjasto mukana järjestämässä tapahtumia; 12 tapahtumaa vuodessa.

#### TALOUSLUVUT – KIRJASTOTOIMI (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	4	4	4	4	4
Toimintakulut	-381	-378	-355	-362	-370
Toimintakate	-377	-374	-351	-358	-365
Yhteensä	-377	-374	-351	-358	-365

#### TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Henkilöstön määrä	5	5	5	5	5
Lainoja/asukas	11,5	11	11	11	11
Käyntejä/asukas	5	5	5	5	5
1 lainan hinta (euroa)	4	4	4	4	4
1 käynnin hinta (euroa)	9	14	9	9	9
Aineistomenot, euroa/asukas	8,5	9	9	9	9
Henkilöstömenot, euroa/asukas	30	26	30	30	30
Toimintakulut €/asukas	47	48	45	45	45

### 7.8.8. Kansalaisopisto

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Toiminta-ajatus: Hausjärven kansalaisopiston tehtävänä on järjestää laadukasta ja laaja-alaista opetusta aikuisille elinikäisen oppimisen periaatteen mukaisesti eri puolilla kuntaa ja erilaisille kohderyhmille. Opisto järjestää myös lapsille opetusta mm. kuvataiteessa ja musiikissa.

Vastuhenkilö on kansalaisopiston rehtori.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

1) Opiston tuntimäärä kasvaa tai pysyy samana vuoden 2024 toteutumaan verrattuna. Opiston opiskelijoiden määrä kasvaa tai pysyy samana vuoden 2024 toteutumaan verrattuna.

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

2) Toimintaa tarjotaan eri puolilla kuntaa, esimerkiksi kylätaloilla kunnan omien tilojen puuttuessa. Säilyttää vuoden 2024 taso.

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

3) Opisto tarjoaa ajan hengen mukaisia ja kestoaltaan erimittaisia kursseja sekä luentoja. Lisäksi opisto suunnittelee kuntalaisten toiveiden perusteella kursseja. Vuosittaiset henkilöstökyselyt, palautekyselyt.

#### TALOUSLUVUT – KANSALAIPOPISTO (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	92	88	81	81	81
Toimintakulut	-279	-276	-279	-260	-267
Toimintakate	-187	-188	-198	-180	-187
Yhteensä	-187	-188	-198	-180	-187

#### TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Henkilöstön määrä	2,7	3	2,7	2,7	2,7
Nettomenot/opetustunti	80	66	80	80	80
Nettomenot/opiskelijat	228	233	228	228	228
Nettomenot/asukas	24	18	24	24	24
Tuntimäärä	2359	2400	2400	2400	2400
Opiskelijat	827	720	800	800	800
Kurssit	112	100	120	120	120

## 7.9. Tekninen lautakunta

### 7.9.1. Toimielin yhteensä

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Teknisellä lautakunnalla on vastuullaan seuraavat tulosalueet: hallintopalvelut, tilapalvelu yhdyskuntatekniset palvelut ja vesihuoltolaitos.

#### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Teknisen lautakunnan osalta laadintaperusteissa on huomioitu Oitin alakoulun ylläpitokulujen pieneneminen - 20 000 € ja Oitin alakoulun viipaletilojen vuokrasopimuksen päättymisen - 90 000 €. Vesimaksujen korotus + 60 000 €, toteutetaan siten, että käyttömaksuja korotetaan 4,2 % ja perusmaksuja 7,2 %. Vuoden 2024 toteumien pohjalta esitetään lisättäväksi alueiden hoidon palveluhankintaan 100 000 € määrärahan korotusta. Puun myyntiin on budjetoitu 250 000 €.

Vesilaitoksen operointisopimuksen käynnistyminen siirtää henkilöstökuluja palveluhankintaan. Vesilaitoksen kuluihin ei ole budjetoitu muutoksia toimintatavan muutoksen takia. Lämmitys-, sähkö- ja jätevesien käsittelyn kuluja korjattu vastaamaan nykyistä kustannustasoa. Osallistuvan budjetoinnin määrärahaa jaetaan teknisen lautakunnan ja sivistyslautakunnan kesken siten, että sivistyslautakunnalle siirretään tapahtumien avustaminen. Teknisen lautakunnan avustuskäärä vuodelle 2025 on 30 000 €.

Teknisen palveluiden henkilöstömäärä pienenee kahdella työntekijällä vesilaitossopimuksen johdosta. Virkasuhteen muutokseen on varauduttu. Määrärahaa on varattu yhdelle määräaikaikaiselle työntekijälle.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

- 1) Talouden tasapainon säilyminen; Energian käytössä saavutetaan 2 % vähennys (sääkorjattu) edelliseen vuoteen nähden
- 2) Palvelut tukevat kasvua; Kt54 teollisuusalueen kunnallistekninen suunnittelu on valmis
- 3) Ilmastotyö; Uusiutuvan energian käyttöönotto on toteutettu yhdessä kohteessa
- 4) Tasapainoinen talous; Uusi talvihoidon toimintamalli on hyväksytty

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

- 5) Palvelut ovat turvallisia; Asiakkaisiin vaikuttavien ennakkoimattomien vesihuollon toimintahäiriöiden enimmäismäärä on 3 kpl
- 6) Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Yksi turvallisuustapahtuma toteutetaan vuoden aikana
- 7) Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuoden aikana
- 8) Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Ryttylän esteettömyyskartoitus on tehty

##### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

- 9) Kuntalaiset, yhdistykset ja yritykset ovat osana kehittämässä kuntaa; Osallistuvan budjetoinnin kohteista päätetään 30.4.2025 mennessä
- 10) Viestimme avoimesti ja vuorovaikutteisesti; Asiakastytyväisyyskysely on toteutettu



**TALOUSLUVUT - TEKNINEN LAUTAKUNTA (ULKOISET+SISÄISET)**

(1 000 euroa)	<b>TP 2023</b>	<b>TA 2024</b>	<b>TA 2025</b>	<b>TS 2026</b>	<b>TS 2027</b>
<b>Toimintatuotot</b>	<b>2 824</b>	<b>2 959</b>	<b>3 307</b>	<b>2 175</b>	<b>2 175</b>
<b>Valmistus omaan käyttöön</b>	<b>2</b>	<b>15</b>	<b>15</b>	<b>15</b>	<b>15</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-4 888</b>	<b>-4 546</b>	<b>-4 671</b>	<b>-4 058</b>	<b>-4 185</b>
Toimintakate	-2 062	-1 572	-1 349	-1 869	-1 995
Poistot ja arvonalentumiset	-24				
<b>Yhteensä</b>	<b>-5 422</b>	<b>-4 219</b>	<b>-3 999</b>	<b>-4 588</b>	<b>-4 815</b>

## 7.9.2. Tekniset hallintopalvelut

### TEHTÄVÄN KUVAUS

Hallintopalvelut sisältävät hallintopalvelut, myytävät palvelut, suunnittelun, rakennuttamisen, vesiosuuskunnat, ympäristön seurannan, jätehuollon, varastotoiminnan sekä avustukset ja mitaustoiminnan.

Keskeisiä tehtäviä ovat toimialalle kuuluva päätöksenteko tai sen valmistelu, toimialan ohjaus sekä oman palvelutuotannon laadun, taloudellisuuden ja vaikuttavuuden seuranta ja tehostaminen.

Vastuuhenkilö on tekninen johtaja.

### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Teknisen toimen hallintopalveluissa esitetään osastosihteerin virkanimikkeen muuttamista toimistoinsinööriksi.

Toiminnallisten muutosten (esim. eläköitymiset ja sopimusmuutokset) vuoksi henkilöiden tehtävät on jo huomioitu uusissa tehtäväkuvauksissa.

### VUOSITAVOITTEET

#### Tavoite

#### Kehittyvä kunta

1) Palvelut tukevat kasvuja; Kt54 teollisuusalueen kunnallistekninen suunnittelu on valmis

#### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

2) Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Yksi turvallisuustapahtuma toteutetaan vuoden aikana

3) Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Liikenneturvallisuusryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuoden aikana

4) Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää; Ryttylän esteettömyyskartoitus on tehty

#### Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

5) Kuntalaiset, yhdistykset ja yritykset ovat osana kehittämässä kuntaa; Osallistuvan budjetoinnin kohteista päätetään 30.4.2025 mennessä

6) Viestimme avoimesti ja vuorovaikutteisesti; Asiakastytyväisyyskysely on toteutettu

### TALOUSLUVUT - TEKNISET HALLINTOPALVELUT (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>45</b>	<b>26</b>	<b>26</b>	<b>26</b>	<b>26</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-653</b>	<b>-589</b>	<b>-508</b>	<b>-516</b>	<b>-525</b>
Toimintakate	-608	-563	-482	-491	-499
Poistot ja arvonalentumiset	-1	-1	-1	-1	-1
<b>Yhteensä</b>	<b>-609</b>	<b>-564</b>	<b>-483</b>	<b>-492</b>	<b>-500</b>

**TUNNUSLUVUT**

<b>Tunnusluku</b>	<b>01–12 2023</b>	<b>TA 2024</b>	<b>TA 2025</b>	<b>TS1 2026</b>	<b>TS2 2027</b>
Henkilöstön määrä	4,5	4	3,5	3,5	3,5
Kaavatontit -uudet pientalotontit, joilla kunnallistekniikka	0	0	0	0	0
Kaavatontit -tonttivaranto, AO-asuintontit kunnallistekniikassa	56	38	36	36	36
Kaavatontit -tonttivaranto, palvelurakennusten tontit	5	4	4	4	4
Kaavatontit, -tonttivaranto, yritystontit kunnallistekniikassa	12	12	12	12	12

### 7.9.3. Yhdyskuntatekniset palvelut

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Yhdyskuntatekniset palvelut sisältävät liikenneväylät, puistot ja yleiset alueet, liikunta-alueet, kone- ja kuljetuspalvelut ja maa- ja metsätilat.

Vastuuhenkilö on rakennuttamisinsinööri.

#### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Uudella talvihoidon toimintamallilla nostetaan omien resurssien tuottavuutta ja vähentää ulkoisten palveluiden tarvetta.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Kehittyvä kunta

1) Tasapainoinen talous; Alueiden hoidon kunnossapidon kunnossapitokustannusten alentaminen

#### TALOUSLUVUT - YHTEISKUNTATEKNISET PALVELUT (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>306</b>	<b>230</b>	<b>589</b>	<b>289</b>	<b>289</b>
Valmistus omaan käyttöön		15	15	15	15
<b>Toimintakulut</b>	<b>-967</b>	<b>-956</b>	<b>-1 120</b>	<b>-1 083</b>	<b>-1 098</b>
Toimintakate	-662	-711	-515	-779	-793
Poistot ja arvonalentumiset	-992	-940	-813	-813	-813
Yhteensä	-1 653	-1 651	-1 328	-1 592	-1 606

#### TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Henkilöstön määrä	9	9	9,7	9,7	9,7
Kunnossapito, euroa/km	6546	6500	6500	6500	6500
Valaistus, euroa/valopiste	54	30	30	30	30
Liukastumisonnettomuudet, kpl /vuosi	0	0	0	0	0
Taimikoiden hoito ja ensiharvennukset, ha	11	7	30	30	30
Yksityistieavustukset, keskimäärin euroa/km	403	500	375	375	375

#### 7.9.4. Tilapalvelu

##### TEHTÄVÄN KUVAUS

Tilapalvelu käsittää kiinteistöjen ylläpidon ja peruskorjaukset sekä kunnan vuokra-asunnot.

Vastuuhenkilö on talonrakennusmestari.

##### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Vuokra-asuntojen määrä kasvaa 5 asunnolla Mäntylinnan esiopetustilojen muutostöiden valmistuttua.

Keskusvaraston toiminta lopetetaan vuoden 2025 aikana. Varaston hoitotyö vähenee.

Vuonna 2025 suunnitellaan ja valmistellaan avaimet käteen – omakotitalojen toteuttamista.

Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisveloitteen johdosta Hausjärven on perustettava uusi tytäryhtiö, jolle sote-kiinteistöt on suunniteltu siirrettävän apporttina, mikäli niitä ei saada myytyä. Myyntivoittoja oletetaan saatavan taloussuunnitelmavuosille. Kunnanhallitus on tehnyt jo aiemmin näistä kiinteistöistä myyntipäätöksen. Kauppakirjat tulevat erikseen valtuuston hyväksyttäväksi.

##### VUOSITAVOITTEET

###### Tavoite

###### Kehittyvä kunta

1) Talouden tasapainon säilyminen; Energian käytössä saavutetaan 2 % vähennys (sääkorjattu) edelliseen vuoteen nähden.

2) Uusiutuvan energian käyttöönotto on toteutettu yhdessä kohteessa.

##### TALOUSLUVUT – TILAPALVELU (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>1 158</b>	<b>1 217</b>	<b>1 238</b>	<b>406</b>	<b>406</b>
Valmistus omaan käyttöön	2				
<b>Toimintakulut</b>	<b>-2 301</b>	<b>-2 131</b>	<b>-2 193</b>	<b>-1 606</b>	<b>-1 707</b>
Toimintakate	-1 142	-914	-955	-1 200	-1 301
Poistot ja arvonalentumiset	-1 879	-1 222	-1 350	-1 420	-1 520
Yhteensä	-3 020	-2 136	-2 304	-2 620	-2 821

##### TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Henkilöstön määrä	6,2	6,1	6,5	6,5	6,5
Ylläpito, euroa/m <sup>3</sup>	15	17	17	17	17
Sähkö, euroa /vuosi	422473	427700	428000	428000	428000
Vesi ja jätevesi, euroa /vuosi	68187	71000	71500	71500	71500
Lämpö, euroa/m <sup>3</sup> /vuosi	3,5	4,1	4,1	4,1	4,1

### 7.9.5. Vesihuoltolaitos

#### TEHTÄVÄN KUVAUS

Vesihuoltolaitokseen kuuluvat vesilaitos ja viemärlaitos.

Vastuhenkilö on rakennuttajainsinööri.

#### TOIMINNALLISET MUUTOKSET

Riihimäen Vesi vastaa vesilaitoksen operoinnista palvelusopimuksella 1.1.2025 lukien. Sopimus pienentää vesilaitoksen henkilökuntaa kahdella työntekijällä.

#### VUOSITAVOITTEET

##### Tavoite

##### Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

1) Palvelut ovat turvallisia; Asiakkaisiin vaikuttavien ennakoimattomien vesihuollon toimintahäiriöiden enimmäismäärä on 3 kpl

#### TALOUSLUVUT - VESIHUOLTOLAITOS (TASEYKSIKKÖ) (ULKOISET+SISÄISET)

(1 000 euroa)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Toimintatuotot</b>	<b>1 315</b>	<b>1 486</b>	<b>1 454</b>	<b>1 454</b>	<b>1 454</b>
<b>Toimintakulut</b>	<b>-967</b>	<b>-869</b>	<b>-851</b>	<b>-853</b>	<b>-855</b>
Toimintakate	349	616	603	601	599
Poistot ja arvonalentumiset	-24				
Yhteensä	-489	-485	-486	-486	-486
	-165	132	117	115	113

#### TUNNUSLUVUT

Tunnusluku	01–12 2023	TA 2024	TA 2025	TS1 2026	TS2 2027
Henkilöstön määrä	3,3	3,3	1,3	1,3	1,3
Järjestetyn vesihuollon piiriin kuuluvat kiinteistöt		61,5	61,5	61,5	61,5
Käyttökulut/laskutettu vesi, m <sup>3</sup> (ei sis. pääomakuluja)	1,06	1	1,02	1,02	1,02
Käyttökulut/laskutettu jätevesi, m <sup>3</sup> (ei sis. pääomakuluja)	2,88	2,5	2,6	2,6	2,6
Vesijohtoverkosto km (sis. siirtolinjat)	122	125	125	125	125
Jätevesiverkosto km (sis. siirtolinjat)	101	104	104	104	104
Hulevesiverkosto km	23	23	23	23	23

## 8. INVESTOINTISUUNNITELMA 2024–2026

Investointisuunnitelma 2025-2027					
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TP 2023	Alkuper.TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tulot yhteensä	1112	20	30	20	20
Rahoitusosuudet yhteensä	9	250	0	0	0
Menot yhteensä	-5812	-5435	-3800	-5260	-4890
<b>Netto yhteensä</b>	<b>-4691</b>	<b>-5 165</b>	<b>-3 770</b>	<b>-5 240</b>	<b>-4 870</b>
<b>Investointierittely</b>					
KUNNANHALLITUS	TP 2023	Alkuper.TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Muut pitkävaikutteiset menot</b>					
9001 Talous- ja henkilöstöhallinnon käyttönottoprojekti	0	-150	0	0	0
9002 Tietohallinnon ICT- investoinnit (muut kuin koneet ja kalusto)	0	-50	-45	-65	-30
9003 Elinkeinopoliittiset hankkeet (lopullinen investointiryhmä riippuu käyttökohteesta)	-7	-300	-300	-300	-300
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	<b>-7</b>	<b>-500</b>	<b>-345</b>	<b>-365</b>	<b>-330</b>
<b>Maa- ja vesialueet</b>					
9101 Maa-alueiden osto	-283	-50	-50	-50	-50
9102 Maa-alueiden myynti	104	20	20	20	20
Maa- ja vesialueet yhteensä	<b>-180</b>	<b>-30</b>	<b>-30</b>	<b>-30</b>	<b>-30</b>
<b>Koneet ja kalusto</b>					
9305 Hallinnon atk-laitteet ja ohjelmat	-12	0	0	0	0
9303 Ruoka- ja siivouspalvelun irtaimisto	-30	-90	-30	-50	-30
9304 ICT-laitteet	0	-25	-15	-15	-15
Koneet ja kalusto yhteensä	<b>-159</b>	<b>-115</b>	<b>-45</b>	<b>-65</b>	<b>-45</b>
<b>Osakkeet ja osuudet</b>					
xxxx Osakkeiden ja osuuksien osto	-2	0	0	0	0
xxxx Osakkeiden ja osuuksien myynti	999	0	0	0	0
Osakkeet ja osuudet yhteensä	<b>997</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ</b>	<b>652</b>	<b>-645</b>	<b>-420</b>	<b>-460</b>	<b>-405</b>

SIVISTYSLAUTAKUNTA	TP 2023	Alkuper.TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Koneet ja kalusto</b>					
9305 Koulujen atk ja tvt-laitteet	0	-20	-20	-20	-20
xxxx Kirjaston monitoimiauto	0	0	0	-450	0
<b>Koneet ja kalusto yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>-20</b>	<b>-20</b>	<b>-470</b>	<b>-20</b>
<b>SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ</b>	<b>0</b>	<b>-20</b>	<b>-20</b>	<b>-470</b>	<b>-20</b>
TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2023	Alkuper.TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Rakennukset /sivistystoimi</b>					
9201 Oitin alakoulun uudisrakennus (yhtenäiskoulu, alakoulu ja valmistuskeittiö)	-4245	-2 200	0	0	0
9202 Oitin alakoulun ensikertainen varustaminen	0	-450	0	0	0
xxxx Oitin yhtenäiskoulu, yläkoulu	0	0	0	-50	-2500
xxxx Yläkoulun ensikertainen kalustus	0	0	0	0	0
xxxx Monnin alakoulu	0	0	0	0	0
<b>Sivistystoimen rakennukset yhteensä</b>	<b>-4245</b>	<b>-2650</b>	<b>0</b>	<b>-50</b>	<b>-2500</b>
<b>Rakennukset /usea toimiala</b>					
9709 Hausjärven monitoimihalli, rahoitusosuus*	0	250	0	0	0
9709 Hausjärven monitoimihalli*	-52	-500	-2000	-2800	0
xxxx Monitoimihallin ensikertainen kalustus ja AV			0	-150	0
9701-9706, 9710 Kiinteistöjen peruskorjaukset, rahoitusosuudet	9	0	0	0	0
9701-9706, 9710 Kiinteistöjen peruskorjaukset (sis. Energiatohokkuushankkeet)**	-263	-285	-320	-320	-290
xxxx Kiinteistöjen hankinta ja myynti, rakennuksen osuus	-320	0	0	0	0
<b>Usean eri toimialan rakennukset yhteensä</b>	<b>-626</b>	<b>-605</b>	<b>-2320</b>	<b>-3270</b>	<b>-290</b>
<b>Rakennukset yhteensä</b>	<b>-4870</b>	<b>-3255</b>	<b>-2320</b>	<b>-3320</b>	<b>-2790</b>



TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2023	Alkuper.TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Kiinteät rakenteet ja laitteet</b>					
9401 Puistot, leikkipaikat ja liikunta-alueet	-55	-50	-50	-50	-50
xxxx Oitin urheilupuisto, rahoitusosuus (valtion liikuntapaikka-avustus)	0	0	0	0	0
xxxx Oitin urheilupuisto**	0	0	0	0	0
9402 Vaahteratie, jk/pp rakentaminen	0	-180	0	0	0
9403 Valaistus	-92	-100	-100	-100	-80
9404 Päällystäminen	0	-140	0	-150	0
9405 Aurinkorannan kunnallistekniikka	0	-75	0	-75	-325
9406 Kt54 yritysalue (Oitti)	0	-35	0	-50	-400
9407 Pienet/odottamattomat korvausinvestoinnit	-30	-20	-20	-20	-20
9409 Muinolan kevyen liikenteen sillan uusiminen (Ryttylä)	0	-75	-150	0	0
xxxx Kotipaikka, kunnallistekniikka (Monni)	0	0	0	-50	-250
xxxx Pihlajatie jatke	-37	0	0	0	0
xxxx Monnin Pääkadut (Monnin Keskuskatu itä/Yhdyskatu pohjois)	0	0	0	0	0
xxxx Vuolteenkosken kalatie (kunnan rahoitusosuus)	0	0	-35	0	0
<b>Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä</b>	<b>-213</b>	<b>-725</b>	<b>-355</b>	<b>-495</b>	<b>-1125</b>

TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2023	Alkuper.TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Koneet ja kalusto</b>					
xxxx Pakettiauto tekninen	-29	0	0	0	0
9501 Piennarniittolaite	0	-28	0	0	0
9502 Traktorimönkijän uusiminen	0	-12	0	0	0
xxxx Pienoiskuorma-auto Rena ult GHU-760 myyntitulot	0	0	10	0	0
xxxx Pienoiskuorma-auto Rena ult GHU-760 korvaaminen	0	0	-110	0	0
xxxx Kubota kiinteistötraktorin uusiminen	0	0	0	0	-50
xxxx Teknisen toimen koneiden ja laitteiden uusiminen	0	0	0	-25	0
<b>Koneet ja kalusto yhteensä</b>	<b>-29</b>	<b>-40</b>	<b>-100</b>	<b>-25</b>	<b>-50</b>
<b>TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ</b>	<b>-5112</b>	<b>-4020</b>	<b>-2775</b>	<b>-3840</b>	<b>-3965</b>

VESIHUOLTOLAITOS	TP 2023	Alkuper.TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<b>Muut pitkävaikutteiset menot</b>					
xxxx VL Riihimäen jätevedenpuhd.saneeraus	-44	0	0	0	0
xxxx VL Riihimäen Veden investoinnit			-65	-30	-30
xxxx VL Hyvinkään Veden investoinnit			-40	-110	0
9602 Vesihuollon omaisuuden hallintajärjestelmä	0	-50	0	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	<b>-44</b>	<b>-85</b>	<b>-105</b>	<b>-140</b>	<b>-30</b>
<b>Rakennukset</b>					
Rakennukset yhteensä	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Kiinteät rakenteet ja laitteet</b>					
xxxx VL Johtolinjat	0	0	-70	-70	-70
9603 VL Viemärikaivojen saneeraus	-106	-60	-60	-60	-60
xxxx VL Villentien vh laajennus (Hikiä)	-80	0	0	0	0
9604 VL Vaahteratie vh saneeraus	0	-100	0	0	0
9605 VL Muut pienet/odottamattomat korvausinvestoinnit	0	-20	-20	-20	-20
xxxx Kotipaikka (Monni)	0	0	0	-50	-100
9606 Aurinkorannan kunnallistekniikka, I vaihe	0	-75	0	-80	-100
9607 KT54 yritysalue (Oitti)	0	-15	0	-50	-100
9608 Vedenottamot	0	-95	0	0	0
9609 Vesitornit	0	-30	-300	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	<b>-186</b>	<b>-395</b>	<b>-450</b>	<b>-330</b>	<b>-450</b>
<b>VESIHUOLTOLAITOS YHTEENSÄ</b>	<b>-230</b>	<b>-480</b>	<b>-555</b>	<b>-470</b>	<b>-480</b>
<b>INVESTOINNIT, NETTO YHTEENSÄ</b>					
	<b>-4691</b>	<b>-5 165</b>	<b>-3 770</b>	<b>-5 240</b>	<b>-4 870</b>
* mahdollinen valtion liikuntapaikka-avustus enintään n. 750 000 euroa					
** Edellyttää kiinteistöstrategian toteutumista SOTE-kiinteistöjen osalta					
*** Mahdollinen valtion liikuntapaikka-avustus enintään n. 400 000 euroa					

## 9. TÄYTÄNTÖÖNPANO JA SEURANTA

Talousarvion täytäntöönpano tapahtuu pääasiassa käyttösuunnitelmien hyväksymisen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa tästä tarkemmat ohjeet talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa seuraavassa esitettyjen periaatteiden pohjalta:

Sen jälkeen, kun valtuusto hyväksyy talousarvion, jossa se on asettanut tehtäville tavoitteet ja antanut toimielimille tulosalueittain, hankeryhmittäin tai hankkeittain määrärahat ja tuloarviot, hyväksyvät kunnanhallitus ja asianomaiset lautakunnat käyttösuunnitelmansa valtuuston päätöksiä vastaaviksi.

Näillä toimielimen käyttösuunnitelmilla toimielimet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot käytötalousosan tulosalueille ja toiminnoille sekä investointiosan kohteille osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi.

Edelleen johtavat viranhaltijat päättävät viranhaltijoiden käyttösuunnitelmilla tämän jälkeen tavoitteiden asettamisesta sekä osamäärärahojen ja osatuloarvioiden jakamisesta osatoiminnoittain käytötaloudessa. Investointiosassa näistä päätetään aina toimielintasolla.

Kuntalain 113 §:n mukaan kunnan tilinpäätökseen on sisällytettävä talousarvion toteutumisvertailu. Tähän tullaan sisällyttämään myös sitovien tavoitteiden seuranta. Toimintakertomuksessa tullaan tarkastelemaan myös muita, ei-sitovia tavoitteita.

Valtuusto hyväksyy tilikauden tuloksen käsittelyeriä kuten vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutoksia samoin kuin käyttöomaisuuden poistoja koskevat suunnitelmat talousarvion tuloslaskelman yhteydessä. Nämä eivät ole määrärahoja eivätkä tuloarvioita, koska ne eivät ole rahoitusvaikutteisia eriä. Kunnanhallitus tekee tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä esityksen valtuustolle tilikauden tuloksen käsittelystä ja esittää sen toimintakertomuksessa kuntalain 115 §:n mukaisesti.

Valtuuston hyväksymän talousarvion sekä toimielinten ja viranhaltijoiden käyttösuunnitelmiin sisältyvien tavoitteiden, osamäärärahojen ja osatuloarvioiden seuranta suoritetaan sisäisen valvonnan ohjetta noudattaen kunkin toimivaltaisen viranhaltijan ratkaisun mukaisesti. Kunnan taloudesta ja oleellisista tapahtumista raportoidaan säännöllisesti lautakunnille, kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle. Lisäksi vuoden aikana laaditaan yksi puolivuosisikatsaus.

Taloussuunnitelmaosan täytäntöönpano ja seuranta tapahtuvat pääasiassa seuraavan, vuosia 2025–2027, koskevan talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisen yhteydessä.

## 10. TOIMINNALLISESTI TÄRKEIDEN YHTEISÖJEN TAVOITTEITA

### ETELÄ-HÄMEEN TYÖLLISYYSALUE

Strateginen vuositavoite ja tavoite	Mittari
<i>Toimivat palvelut</i>	
Aktiivinen työvoimapolitiikka ja työllisyysasteen nostaminen	Toiminta käynnistynyt hallitusti vuonna 2025.
Aktiiviset toimet pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen	Yli 100 päivän työttömyydestä aiheutuvien työmarkkinatuen ns. Sakko-maksujen väheneminen

### RIIHIMÄEN TILAT JA KEHITYS OY

Strateginen vuositavoite ja tavoite	Mittari
<i>Toimivat palvelut</i>	
Aloittavien yrittäjien neuvontatoiminnan käynnistäminen	Neuvontapalvelu käynnistynyt sovitulla laajuudella 2025.

### HYRIA KOULUTUS OY / HYRIA AIKUISKOULUTUS OY

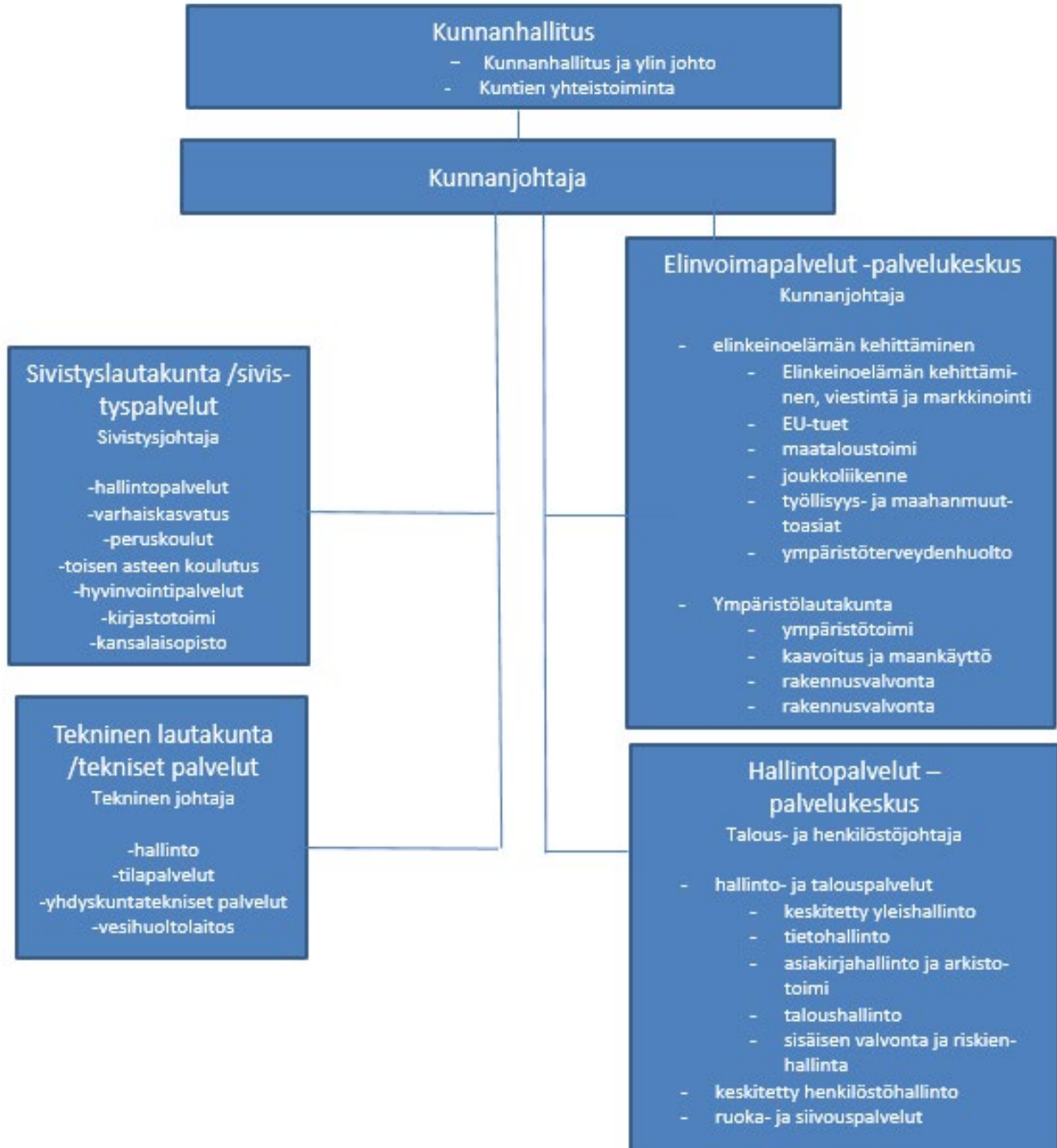
Strateginen vuositavoite ja tavoite	Mittari
<i>Toimivat toisen asteen ammatillisen koulutuksen palvelut on saatavissa talousalueelta</i>	
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä	Negatiivinen keskeyttäminen pysyy vuoden 2024 tasolla tai alenee.

### HYRIA SÄÄTIÖ

Strateginen vuositavoite ja tavoite	Mittari
<i>Toimivat palvelut</i>	
Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kunnan ja muiden toimijoiden yhteistyönä.	1. Seudulliseen Ohjaamo-toimintaan osallistuminen, asiakasmäärä vuositasolla 2. Yhteistyö kunnan koulu- ja nuorisotoimen kanssa toimii saumattomasti. 3. Nuorten työpajan kapasiteetti on täydessä käytössä.

## 11. LIITTEET

### 11.1. Hausjärven kunnan hallinto-organisaatio vuonna 2025



## 11.2. Tunnuslukujen määritelmiä

### TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

(Lähde: Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta. 2020)

#### ***Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista***

100 \* Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

#### ***Vuosikate prosenttia poistoista***

100\* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Investointitaso määritetään voimassa olevasta investointisuunnitelmasta, jonka aikajänne on riittävä keskimäärän osoittamiseksi. Jos poikkeuksellisen suuri poistonalainen investointihanke ajoittuu suunnittelukaudelle tai investointeja on taloussuunnitelmassa leikattu ja siirretty suunnitelman ulkopuolelle, on investointitasoa arvioitava taloussuunnittelukautta pitemmällä jaksolla.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

#### ***Vuosikate euroa/asukas***

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Asukasmääränä tunnusluvussa käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Erityisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon erot veroprosenteissa. Riittävä tulorahoitus voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa saadut tunnaiset tuotot tai kulut, mistä syystä tulorahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määrittellä sen perusteella.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

## RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

### *Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta*

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

*Toiminnan ja investointien rahavirta* -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

### *Investointien tulorahoitus, %*

$100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$ .

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenoista on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

### *Laskennallinen lainanhoitokate*

$(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja laskennallisten lainanlyhennysten maksuun.

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

### *Lainanhoitokate*

$(\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lainanlyhennysten maksuun.

### *Kassan riittävyys (pv)*

$365 \times \text{rahavarat } 31.12. / \text{kassasta maksut tilikaudella}$

Tunnusluku kuvaa kunnan maksuvalmiutta ja se ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.



### 11.3. Yhteenveto toimialojen strategisista vuositavoitteista

Vas- tuu-	Strategia	Päämäärä	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Saavute- taan	Seuranta
Kun- nan- hallitus	Kehittyvä kunta	Hausjärvellä on maakunnan pienin työttömyysaste	Työttömyysaste on pienempi kuin KantaHämeen muilla kunnilla	Sijoitus työllisyyskatsauksessa ( <i>järjestysnro</i> ) (Hämeen ELY-keskus)	6/2022: <b>3. pienin</b> (6,6%) 7/2024: <b>3. pienin</b> (7.4 %)	joka vuosi 2025-2030	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Kehittyvä ja aktiivinen kunta	Asukasmäärä mahdollistaa kunnan elinvoiman säilymisen	Asukasmäärä pysyy vähintään edellisen vuoden tasolla	Asukasmäärä ( <i>lkm</i> ) (Tilastokeskus)	31.12.2022 <b>8 031</b> 31.12.2023 <b>8 000</b> 7/2024: <b>7 916</b> *(Hliitto)	joka vuosi 2025-2030	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Kehittyvä kunta	Hausjärvi on yrittäjyyden ykköskunta maakunnassa	Maakunnallinen kärkisija Suomen Yrittäjien kuntabrometrissa	Sijoitus Suomen Yrittäjien kuntabrometrissa ( <i>järjestysnro</i> )	uusi mittari	joka vuosi 2024-2030	joka vuosi 2024 alkaen
Kun- nan- hallitus	Toimivat palvelut - Asiat hoiduu ja kehtään ei jätetä	Asukkaiden tyytyväisyys palveluihin	Asiakaskokemus on vähintään hyvä (väh. 7 mitta-asteikolla 0-10)	Kolme eri mittaria: 1.Arjen asioiden hoito asuinkunnassani sujuu helposti 2.Kunta viestii asiastaan avoimesti ja aktiivisesti 3.Asuinkuntani huomioi riittävästi yrittäjien ja yritysten tarpeita (kunnan hankkima tutkimus)	10/2023 <sup>1</sup> : <b>1:6,51</b> <b>2:6,63</b> <b>3:6,49</b>	joka vuosi 2023-2030	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään	Pitkän tähtäimen investointisuunnitelma mahdollistaa toimivat palvelut	Tehdään viiden vuoden investointisuunnitelma	Tavoite: investointiohjelmasta toteutetaan vähintään 75%	Uusi mittari; Toteutumisaste	viimeistään 2025	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään	Verotulojen kertymä kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna	Tulo- ja yhteisöverotulojen kasvu edellisvuodesta	Kasvu vähintään 1% edelliseen vuoteen nähden	Uusi mittari	2024 alkaen	joka vuosi

Vas- tuu-	Strategia	Päämäärä	Tavoite	Mittari	Lähtötaso	Saavute- taan	Seuranta
Kun- nanhal- litus	Me tarjo- amme mahdolli- suudet hy- vään elä- mään	Tasapainoinen talous	Tavoitteena ylijää- mäinen tilinpäätös	Puolivuosikatsaus ja tilinpäätös	TP2024	2024 al- kaen	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Me teemme Hausjärven - Kaikki tekemään yhdessä!	Aktiivinen ta- pahtumatoi- minta	Kunta on mukana vähintään 10:ssä kunnan eri taaja- missa järjestettä- vissä yli 50 henki- lön yleisötahtu- massa	Tapahtumien määrä ( <i>lkm</i> )	8/2023: 9 (Hikiä, Monni, Oitti, Ryttylä)	joka vuosi 2025-2030	joka vuosi
Kun- nan- hallitus	Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!	Toimivat ja hy- vinvoivat työyh- teisöt	Henkilöstökyselyn tulokset koskien työssä jaksamista ja työyhteisön toi- mivuutta ovat vä- hintään vuoden 2021 kyselyn ta- solla	1.Työssä jaksami- nen: keskiarvo seit- semästä eri mitta- rista2 2.Työyhteis- ön toimivuus: kes- kiarvo yhdeksästä eri mittarista3 (työ- hyvinvointikysely)	2021: 1. <b>4,0</b> 2. <b>3,8</b>	jokaisessa henkilös- töky- selyssä	joka toi- nen vuosi alkaen 2023
Kun- nan- hallitus	Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!	Toimivat ja hy- vinvoivat työyh- tei- söt	Henkilöstön sai- rauspoissaolojen määrä vähenee	Sairauspoissaolot, (poissaolopv/hlö)	TP 2021: <b>17,5</b> TP 2022: <b>19,4</b> TP 2023: <b>13,4</b>	joka vuosi 2025-2030	joka vuosi

<sup>2</sup> keskiarvo muodostuu seuraavista mittareista: 1. Työni kuormitus ja määrä on sopiva 2. Tunnen olevani työkykyinen 3. Olen valmis kohtaamaan muutoksia ja uusia haasteita työssäni 4. Tulen hyvin toimeen työtovereideni kanssa 5. Tulen hyvin toimeen esimieheni kanssa 6. Olen yleensä tyytyväinen työhöni 7. Asiakkaat antavat minulle palautetta, joka tukee työssäni jaksamista 3 keskiarvo muodostuu seuraavista mittareista: 1. Työyhteisöni ilmapiiri on hyvä 2. Työyhteisössäni arvostetaan kaikkien työtä 3. Työyhteisössäni kannustetaan uusien ideoiden esille tuomista 4. Saan tarvittaessa työyhteisöni muilta jäseniltä apua ja tukea 5. Tuen ja autan työyhteisöni muita jäseniä heidän sitä tarvitessaan 6. Ongelmat ja ristiriidat työyhteisössäni käsitellään rakentavasti 7. Osaan etsiä ja saan työni kannalta tarvittavan tiedon helposti 8. Työyhteisössäni on toimiva työpalaverikäytäntö 9. Työyhteisössäni työnjako on toimiva